

**Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra žurnalistiky**

**ANALÝZA NOVINÁŘSKÝCH ZDROJŮ V DISKUSI
O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ**

Bakalářská diplomová práce

Petra HEGEDŮŠOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Zdeněk SLOBODA

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem tuto práci napsala vlastními silami, pouze za použití všech uvedených zdrojů a literatury, pod vedením Mgr. Zdeňka Slobody.

Podpisem stvrzuji počet znaků práce na 78 615.

V Olomouci dne 20. dubna 2015

Petra Hegedúšová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji svému vedoucímu práce Mgr. Zdeňkovi Slobodovi za poskytnutí informací a rad, které mi pomohly k napsání této práce.

ABSTRAKT

Hegedúšová, P.: *Analýza novinářských zdrojů v diskusi o registrovaném partnerství*, Olomouc 2015. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Katedra žurnalistiky. Vedoucí práce: Mgr. Zdeněk Sloboda.

KLÍČOVÁ SLOVA

Analýza- novinářské zdroje- MF Dnes- Právo- registrované partnerství

Práce se věnuje novinářským zdrojům, které se objevují v mediální diskusi na téma registrovaného partnerství. Novinářské zdroje jsou analyzovány v článcích z nejčtenějších deníků v České republice, MF Dnes a Práva. Analýza je zaměřena na články z let 2001, 2006 a 2013. Cílem práce je prozkoumat a porovnat spektrum novinářských zdrojů, zjistit jaké novinářské zdroje se při referování v diskusi o registrovaném partnerství vyskytují, a jak často se vyjadřuje určitý zdroj v analyzovaných denících a letech. Práce si dále klade za cíl zjistit, zda deníky věnují tématu registrovaného partnerství stejné množství prostoru. V analytické části práce je použita metoda kvantitativní obsahové analýzy na základě četnosti výskytu zdrojů. Dále jsou položeny výzkumné otázky, jejichž odpovědi jsou graficky znázorněny. Přínosem je popis práce novinářů ve významu používání zdrojů k danému tématu a porovnávání využití zdrojů ve zmíněných denících a letech.

ABSTRACT

Hegedúšová, P.: *Analysis of journalist's sources in the discussion on registered partnership*, Olomouc 2015. Bachelor thesis. Palacký University Olomouc. Philosophical Faculty. Department of Journalism. Thesis supervisor: Mgr. Zdeněk Sloboda.

KEYWORDS

Analysis- journalistic sources- MF Dnes- Právo- registered partnership

The work is dedicated to journalistic sources, which appear in the media discussion on registered partnership. Journalistic sources are examined on articles from newspapers MF Dnes and Právo, because these newspapers are among the most widely read newspapers in the Czech Republic. The analysis focuses on articles from the years 2001, 2006 and 2013. The aim of this work is to examine and compare the spectrum of journalistic sources, find out which journalistic sources when reporting the discussion on registered partnerships exist, and how often expresses that the source of the analyzed newspapers and years. The work also aims to find out if newspapers devoted to the topic of registered partnerships the same amount of space. In the analytical part is used the method of quantitative analysis based on frequency sources. Furthermore are research questions, whose answers are graphically illustrated. Contribution of this work is to describe the work of journalists in the importance of the use of resources on the topic and comparing the use of resources in the mentioned newspapers and years.

OBSAH

1. Úvod	7
2. Teoretická část.....	9
2.1. Novinářské zdroje	9
2.1.1. Logika výběru zdroje	11
2.2. Mediální rutiny.....	13
2.3. Gatekeeping	14
2.4. Nastolování témat	14
2.5. Homosexualita, registrované partnerství.....	16
2.5.1. Homosexualita	16
2.5.2. Homosexualita jako veřejně přijatelnější jev.....	18
2.5.3. Heteronormativita a homofobie.....	20
2.5.4. LGBT hnutí a práva.....	22
2.5.5. Zákon o registrovaném partnerství.....	24
2.5.6. Homosexualita v médiích	27
3. Analytická část	30
3.1. Metodika práce.....	31
3.2. Vzorek.....	34
3.2.1. Základní kódovací jednotka	36
3.3. Zdroje objevující se v mediálním obsahu - definování kategorií.....	37
3.4. Analýza novinářských zdrojů v diskusi o registrovaném partnerství	40
3.5. Shrnutí analýzy	49
4. Závěr.....	50
Seznam zkratk	53
Použitá literatura	54
Seznam obrázků	60
Seznam tabulek	60

1. ÚVOD

Média jsou nehledě na to, zda se jedná o noviny, rozhlas či televizi závislá na zásobách zdrojovaných materiálů, které mají k dispozici (McQuail, 2007, s. 252). Tato práce pojednává o informačních/novinářských zdrojích ve zpravodajství, konkrétně v diskusi o registrovaném partnerství v denících Mladá fronta Dnes (dále jen MF Dnes) a Právo. Práce se zabývá popsáním a porovnáním spektra novinářských zdrojů, jejich poměrným zastoupením ve zkoumaných mediálních textech v jednotlivých denících a letech.

Tématem obsahové analýzy novinářských zdrojů je v tomto případě registrované partnerství. Registrované partnerství se týká stejnopohlavních párů. Témata jako sexualita nebo dokonce homosexualita bývala nejen v české společnosti dlouho považována za tabu. Lidé se pojmu homosexualita bránili, neradi přijímali fakt, že žena miluje ženu, či muž muže. V naší společnosti je normální být heterosexuálem, splňovat normu. Gayové a lesby to v minulosti neměli lehké, jak u nás v České republice, tak jinde ve světě. Atmosféra v české společnosti se však změnila s příchodem roku 2006. Právě tohoto roku v České republice zákonodárci schválili zákon č.115/ 2006 Sb., o registrovaném partnerství, čímž se „homosexualita“ stala méně kontroverzním tématem. Z toho důvodu je do analýzy zařazen rok 2006, jako stěžejní rok k dané problematice. Konečnému schválení však předcházelo několik neúspěšných pokusů, které se neobešly bez zájmu médií. Proto je vybrán rok 2001, kdy se objevil první vládní návrh zákona o registrovaném partnerství. Rok 2013 je zvolen z důvodu časového odstupu od schválení zákona o registrovaném partnerství, v tomto roce se práce zaměřuje na to, zda je v denících dané téma stále referováno a kolik prostoru je mu vyhrazeno.

Teoretickou část práce rozdělují na dva oddíly. V první části teoretického oddílu představuji úvod k problematice zpravodajství a novinářských zdrojů. Zabývám se zde základními pojmy, které souvisí s médii, informačními zdroji a zpravodajstvím vůbec. Představuji koncepty mediálních rutin a mediální logiky, které objasní, proč zkoumat novinářské zdroje a co výběr těchto zdrojů ovlivňuje.

Ve druhé části teoretického oddílu rozebírám témata homosexuality a registrovaného partnerství. Tato část se zaměřuje zejména na průběh schvalování zákona o registrovaném partnerství v České republice. Dále se zabývá zobrazováním homosexuality v médiích a zaměřuje se na samotné aktéry, to znamená na gaye, lesby a aktivisty, jejichž výroky se později objevují v samotné analýze.

V analytické části práce představuji výzkumné otázky, tedy hlavní výzkumnou otázku: „Jaké zdroje se vyjadřují k tématu registrovaného partnerství a jaký je výskyt jejich výroků ve zkoumaných mediálních textech“, kterou rozvíjí čtyři otázky vedlejší. Dále představuji analyzovaný materiál, kategorie analyzovaných zdrojů a popisuji průběh výzkumu. Začínám definováním výzkumných otázek, na což navazují kapitolou o metodologii, tedy o použité metodě kvantitativní obsahové analýzy na základě četnosti výskytu jednotlivých zdrojů.

Cílem analýzy je prozkoumat a porovnat spektrum novinářských zdrojů, zjistit jaké novinářské zdroje se při referování v diskusi o registrovaném partnerství vyskytují, a jak často se vyjadřuje určitý zdroj v analyzovaných denících a letech. Výsledky zkoumání dokládám na článcích z MF Dnes a Práva z let 2001, 2006 a 2013. Cíl práce splním zodpovězením výzkumných otázek, jejichž výsledky znázorním graficky. Výsledky analýzy jsou v závěru práce okomentovány a porovnány.

2. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretickou část práce rozdělují na dva oddíly. V první části teoretického oddílu představuji úvod k problematice zpravodajství a novinářských zdrojů. Zabývám se zde základními pojmy, které souvisí s médii, informačními zdroji a zpravodajstvím vůbec. Představuji zde koncepty mediálních rutin a mediální logiky, které objasní, proč zkoumat novinářské zdroje a co výběr těchto zdrojů ovlivňuje. Každý proces, každá aktivita má svůj řád a svá pravidla. I tvoření zpráv má svůj systém ustálených pravidel, dle kterých se mediální organizace při jejich vytváření řídí. Součástí procesu tvorby zpráv je i výběr novinářských zdrojů. Výběr zdrojů ovlivňuje výslednou podobu zpráv. Proto je v této části práce třeba popsat koncepty a procesy, které mají s výběrem a zařazením zdrojů do zpráv co do činění.

Ve druhé části teoretického oddílu rozebírám témata homosexuality a registrovaného partnerství. Tato část se zaměřuje zejména na průběh schvalování zákona o registrovaném partnerství v České republice. Na zobrazování homosexuality v médiích a na samotné aktéry, to znamená na gaye, lesby a aktivisty, jejichž výroky se později objevují v analýze.

2.1. Novinářské zdroje

Následující kapitola pojednává o novinářských zdrojích, o působení těchto zdrojů, o jejich snaze dostat se do zpráv a o jejich vlivu v mediálních obsazích. Základem mediálních obsahů jsou informace, ty novináři získávají pomocí zdrojů. *„Žurnalistické informace slouží k informování široké veřejnosti. Jsou specifickou formou sociální informace, a ty lze zjednodušeně charakterizovat jako poznatky, sdělení nebo zprávy využívané ve společnosti, o vztazích lidí, o jejich potřebách a zájmech“* (Mencl, 2002, s. 7).

Zdroj neboli původce, tímto pojmem se v žurnalistice rozumí zdroj informací (Osvaldová, Halada a kol., 2007. s. 237). Novinářské zdroje je potřeba zkoumat zejména z toho důvodu, že výběr zdrojů významně ovlivňuje konečnou podobu zpráv. To, kdo má možnost vyjadřovat se do médií je podstatné z hlediska vztahu médií ke společnosti. Vyjádření určitých skupin zdrojů do médií částečně odráží hierarchii společnosti (Trampota, 2006, s. 78).

Mezi hlavní zpravodajské povinnosti patří informovat společnost. *„Média jsou zároveň produktem i odrazem dějin společnosti a hrají v ní svou vlastní úlohu“* (McQuail, 2007, s. 147). Reagují na domácí a zahraniční politické i společenské tlaky a také na očekávání svého aktuálního publika. Odrážejí národní zájmy, kterým v určitých dobách i aktivně slouží a jsou ovlivňovány mnoha dalšími aktéry a institucemi

(McQuail, 2007, s. 148). Ani v české historii bychom nemuseli jít daleko, abychom našli období, ve kterých se média stala aktivní složkou propagandy politické moci.

Základem problematiky je takzvaná normativní teorie, jejímž předmětem zájmu je obraz toho, jak by média měla fungovat, co se od nich očekává. Každá společnost a kultura je jiná a něčím specifická, existují však jisté obecné principy „jednání médií“ (media performance). Normativní teorie tedy mluví o tom, co je žádoucí a významné ve spojení struktury médií a jejich chování (McQuail, 2007, s. 148). Mezi normativní koncepty žurnalistiky tedy řadíme informační kvalitu, objektivitu, relevanci a veškerá kritéria, která pod ni spadají. Dá se říci, že žurnalistické zdroje z této normativní teorie vycházejí. Novinářské zdroje mají v médiích významnou pozici a vyskytují se v mediálních obsazích z mnoha důvodů. Mezi nejvýznamnější patří exkluzivita, pestrost, vyváženost, čas a místo (McQuail, 2007, s. 252).

Publikum vyžaduje co nejaktuálnější informace, ale i novináři jsou jen lidé a nemohou být na více místech současně. Hlavním úkolem médií je společnost informovat, to znamená podávat, zpracovávat, poskytovat informace a poučovat (Mencl, 2002, s. 8). Na světě se však za 24 hodin odehraje mnoho událostí a příběhů. Je nereálné, aby se žurnalisté všech těchto událostí účastnili. Proto užívají informace z různých zdrojů (Bartošek, 2002, s. 40). Není-li novinář osobně přítomen události, o které má referovat, a nemůže tedy vycházet z vlastního pozorování, je při získávání informací odkázán na jiné, přímé účastníky akce – politiky, ekonomy, tiskové mluvčí, odborníky k danému tématu, nebo občany jako očité svědky událostí. Všechny subjekty, které jsou kompetentní sdělit mu relevantní informaci či ji lze studiem či sledováním získat, se souhrnně označují jako zdroj. Mezi institucionálními zdroji hrají velmi významnou úlohu zpravodajské agentury, tisk, rozhlas, televize, a pokud z nich novinář čerpá informace, mají charakter tzv. otevřeného zdroje. Zdroj otevřený je označením pro veřejně přístupné informace, publikované v médiích (Osvaldová, Halada a kol., 2007, s. 237).

Žurnalistické informace můžeme dle jejich získávání dělit na vlastní, rešeršní, zprostředkované, získané od jednotlivců nebo od institucí. Dále pak na slovní (verbální), obrazové (vizuální), zvukové (audiální) a smíšené (Bartošek, 2002 In Mencl, 2002, s. 40).

2.1.1 Logika výběru zdroje

I výběr zdrojů potřebuje určitá pravidla a normy, protože ne každý se může stát informačním zdrojem. Média si své zdroje vybírají dle určitých kritérií. O využití zdroje ve zpravodajství rozhoduje několik faktorů. Prvním kritériem je předchozí vhodnost zdroje. Ten, který byl již dříve ve zpravodajství použit, má větší možnost opětovného prosazení. Záleží na produktivitě zdroje, spolehlivosti a důvěryhodnosti. Neméně důležitým faktorem je autorita a schopnost vyjadřování (Trampota, 2006, s. 87).

Žurnalisté mohou získávat informace od zdrojů několika komunikačními kanály. Leon Sigal „*klasifikoval tři základní typy komunikačních kanálů: rutinní, neformální a iniciované*“ (Sigal, 1973, s. 225). Největší množství událostí a zpráv se dostává do médií díky oficiálním jednáním, kterými jsou například tiskové konference. Oficiální jednání spadají do rutinního kanálu. Nevládní prohlášení, zprávy od jiných zpravodajských organizací, tyto a další kategorie patří do neformální skupiny kanálů. Třetí iniciovaný typ vychází dle Sigala z vlastní aktivní činnosti žurnalisty (Sigal, 1973, s. 225).

Pokud chce zdroj dostat svou výpověď do médií, může své služby žurnalistům a mediálnímu organizacím jen nabídnout. Z toho lze odvodit, že ani diskuze o registrovaném partnerství se nemůže účastnit kdokoli, ne každý má příležitost vyjádřit svůj názor veřejně, skrze média. Jsou to nakonec právě mediální organizace a žurnalisté, kteří rozhodují o tom, který zdroj je pro ně zdrojem vhodným (Trampota, 2006, s. 84). I v případě tématu registrovaného partnerství by tak média měla dávat přednost zdrojům, se kterými má již jisté zkušenosti, zdrojům relevantním, produktivním, spolehlivým a s kvalitními vyjadřovacími schopnostmi.

Tato práce pojednává o novinářských zdrojích ve zpravodajství v diskusi o registrovaném partnerství v denících MF Dnes a Právo. Zpravodajství by mělo čtenáři přinášet nezkreslené, objektivní a věcné informace o aktuálním dění. Právě ve zpravodajství jsou novinářské zdroje důležité. Novinář by neměl čerpat z vlastních zkušeností, ze svých postojů a názorů, ale z důvěryhodných a podložených zdrojů. Měl by zaujímat neutrální postoj a čtenáře pouze informovat. Zpravodajské informace by měly být ověřeny minimálně ze dvou na sobě nezávislých zdrojů. Publicistika je naopak primárně založená na prezentaci autorových názorů a postřehů k danému tématu. Novinář vychází primárně ze svých vlastních poznatků, hodnotí, komentuje, analyzuje na základně vlastního uvážení. Role zdrojů zde tedy není rozhodující (Bažantová, 2011/2012, s. 14, 15). „*Vztah mezi zpravodajstvím a publicistikou je vztahem mezi faktem a názorem na něj*“ (Osvaldová a kol., 2005, s. 14).

Ve zpravodajství jde o činnost mediálních pracovníků v rámci mediální organizace (produkční společnost, vydavatelství atd.), která stojí za výběrem událostí/témat i novinářských zdrojů, které jsou do zpráv zařazeny. Výběr témat a zpráv objasňují také koncepty mediálních rutin. Zpravodajství je výsledkem práce mediálních pracovníků v rámci mediální organizace, ve které má každý pracovník svou odpovědnost a roli (Trampota, 2006, s. 57, 58).

2.2. Mediální rutiny

Principy, podle kterých média a redakce pracují, například s novinářskými zdroji, se nazývají mediální rutiny. Každá činnost, která něco „vyrábí“ má svůj řád a svá pravidla. I tvorba zpráv má svůj „výrobní proces“- mechanická pravidla a ustálené postupy, takzvané mediální rutiny. Součástí procesu tvorby zpráv je výběr novinářských zdrojů. Právě výběr zdrojů významně ovlivňuje výslednou podobu zpráv. Mediální rutiny se na výběru zdrojů odrážejí. Postupy v redakční praxi se na základě rutinních pravidel standardně opakují, což vede k vytvoření určitých stereotypních postupů při zpracovávání materiálů a ovlivnění přístupu novináře ke zdroji (Tuchmanová, 1980, s. 42-43).

Mediální rutiny jsou mechanické činnosti, které zaručují v rámci možností předvídatelné chování médií. Rutinní pravidla médiím šetří vzácný čas při výběru událostí, sběru dat i při konečné prezentaci událostí (Trampota, 2006, s. 55). Každá mediální organizace má svá mechanická pravidla, dle kterých žurnalisté zpracovávají velké množství informací v krátkém časovém úseku. Pravidelné rutiny usnadňují a urychlují novinářskou práci i z hlediska novinářských zdrojů. Právě s ohledem na novinářské zdroje vedou mechanické rutinní postupy k tomu, že žurnalisté pracují s „osvědčenými“ zdroji. „Osvědčenými“ zdroji se rozumí zdroje, se kterými mediální organizace spolupracovaly již v minulosti, a byly již ve zpravodajství použity. Dále jsou to zdroje schopné dodávat informace pravidelně a v době, kdy je média potřebují. Tyto zdroje jsou skupinami zdrojů, které mediální organizace pravidelně využívají k již zavedeným tématům. Spolupráci s „osvědčenými“ zdroji můžeme vidět například v televizním zpravodajství. Pokud je třeba odborného vyjádření k sexuální problematice, vidíme v televizi stále stejné sexuology (Radim Uzel), vyjadřující se k danému tématu. Žurnalisté spolupracují s úzkou skupinou zdrojů a nevyhledávají zdroje nové (Trampota, 2006, s. 80). Díky těmto ustáleným postupům žurnalisté využívají zejména zdroje s oficiálním byrokratickým statutem. To znamená úředníky, politiky, lidi veřejně známé. Protože právě takovéto zdroje zajišťují rutinní požadavky na relevanci a spolehlivost. Obyčejní lidé bývají ve zprávách vyobrazováni jako protestující, porušující zákon nebo oběti. Z tohoto hlediska lze rozdělovat „zprávy o sociálním narušení řádu“ a „zprávy o morálním narušení řádu“. Do zpráv prvního typu- „O sociálním narušení řádu“, spadají neznámí aktéři veřejného života, například mladiství, chudí lidé. Zprávy o morálním narušení řádu zahrnují i skupiny elit, to znamená odborníků, politiků, veřejně známých lidí. Dle Ganse (2004) se tímto rozdělením udržuje sociální uspořádání společnosti (Gans, 2004, s. 61). Obyčejní lidé neboli „hlas lidu“ je však médií využíván i jinak, a to jako tzv. „human interest stories“-

příběhy o lidských osudech, se kterými se čtenáři ztotožňují a příběhy plné emocí jsou žádané a populární. Tato práce zjistí a porovná takzvané „hlasy s přístupem do médií“, které dostaly možnost se vyjádřit v diskusi o registrovaném partnerství.

2.3. Gatekeeping

Jaká témata, události a zprávy, zpracované dle mediálních rutin a získané ze zdrojů, média vypustí do světa, závisí také na rozhodnutích konkrétních lidí, takzvaných gatekeeperů. Teorie gatekeepingu se soustředí přímo na proces výběru témat či událostí. Gatekeeping znamená hlídání brány a každá brána má svého vrátného, v tomto případě tedy gatekeepera (Trampota, 2006, s. 38). Média by denně mohla vydat nespočet zpráv o téměř jakémkoli tématu, každé médium má však omezený prostor. Proto mají mediální organizace mechanismus pro výběr zpráv, témat a událostí. Ani vrátný se však nemůže rozhodovat pouze dle svých preferencí k určitému tématu. Jeho rozhodnutí ovlivňuje mnoho faktorů, zejména vliv mediální organizace a její mediální rutiny (Trampota, 2006, s. 43).

2.4. Nastolování témat

Práce se zaměřuje na analýzu novinářských zdrojů v diskusi o registrovaném partnerství, proto je důležité sledovat, jak často deníky nastolovaly téma registrovaného partnerství. Jestli informace spojené s tímto tématem prošly branou střeženou gatekeepery. Protože příjemcům mediálního obsahu se jeví jako důležité právě takové téma, které dostává v médiích více prostoru. Zpravodajství (i publicistika) vybírají a prezentují aktuální témata ze všech mediálních žánrů nejvíce. Dennodenně dochází k výběru témat, která čtenářům prezentují (Trampota, 2006, s. 113). Pokud čtenáři nemají přímý kontakt s danou problematikou, vychází jejich znalost primárně z masových médií. V případě, že příjemci nemají přímý kontakt s daným tématem, neznají ani promluvy jiných zdrojů, než těch, která sama média považují za zaznamenání vhodná (Shaw a McCombs, 1972 In Trampota, 2006, s. 117). Dle McCombsova přirovnání agendy setting k cibuli, se novinářské zdroje podílí na tvorbě procesu mediální agendy jen částečně. *„Užitečnou metodou pro pochopení vztahu mezi všemi dalšími agendami a agendou masových médií je metafora „cibule“. Soustředné vrstvy cibule představují různé vlivy, které se podílejí na utváření mediální agendy, jež leží v jejím nitru. Tato metafora také ilustruje poslušnost povahy procesu, kdy vliv vnější vrstvy bývá následně pozměněn vrstvami blíže ke středu“* (McCombs, 2009, s. 148). Další vrstvy McCombovy „cibule“, které agendu ovlivňují

více, jsou ostatní zpravodajská média, novinářské tradice a zpravodajské normy (McCombs, 2009, s. 149).

Určováním témat, nastolováním agendy se tedy zabývá koncept „agenda setting“. Ten se snaží zjistit, proč se některá témata dostanou do veřejné debaty, zatímco jiná témata zůstanou bez povšimnutí. Koncept agendy setting souvisí s teorií gatekeepingu v tom smyslu, že se ve veřejné sféře nachází příliš velký počet témat, větší než kolik jich může být zveřejněno, diskutováno (Reifová, ed. 2004, s. 16).

Média si témata nejen vybírají a poté zveřejňují, ale mají také moc zvyšovat či snižovat pozornost čtenáře/diváka na dané téma. Teorie nastolování témat souvisí s takzvaným „framingem“ neboli rámováním. *„Rámování představuje výběr určitých atributů, které jsou zdůrazněny. Popisované události přitom rámuje jak média, což se projevuje v jejich obsazích, tak příjemci sdělení“* (McCombs, 2009, s. 133).

Pod nastolování agendy, a částečně i pod teorii rámování spadá „priming“, takzvané vypíchnutí. V tomto procesu média věnují pozornost pouze některým problémům. Priming navádí čtenáře ke změně názoru k danému tématu (Trampota, 2006, s. 124).

Dle teorie agendy setting, není v moci médií určovat, co si příjemci budou myslet. Mohou však zajistit, o jakých tématech budou přemýšlet. Je tedy důležité sledovat, jak média témata rámuje, ne jen to, kolik prostoru tématům věnují (Trampota, 2006, s. 124). Pro tuto práci, v rámci kvantitativní obsahové analýzy je relevantní sledovat jak množství prostoru, které vybrané deníky věnují tématu registrovaného partnerství, tak i to, zda je téma registrovaného partnerství médii jakkoli rámováno.

2.5. Homosexualita, registrované partnerství

2.5.1. Homosexualita

V této části teoretického oddílu rozebírám témata homosexuality a registrovaného partnerství. Jde o formalizovaný, státem (právně) uznáný svazek, který u nás mohou uzavírat pouze stejnopohlavní páry. Tato část se zaměřuje zejména na průběh schvalování zákona o registrovaném partnerství v České republice, na zobrazování homosexuality v médiích a na samotné aktéry, to znamená na gaye, lesby a aktivisty, jejichž výroky se později objevují v analýze. V kapitolách pojednávajících o homosexualitě uvádím informace související s analyzovanými médii a články v nich. Protože registrované partnerství u nás mohou uzavírat pouze osoby stejného pohlaví, tedy gayové a lesby, je třeba představit téma homosexuality jako takové.

Téma práce je spojeno s homosexualitou jako sociálním fenoménem, vývojem práv homosexuálů a postupného zahrnutí těchto práv do legislativy. „*Homosexualita je převažující nebo výlučná erotická a citová náklonnost k osobám stejného pohlaví. Heterosexuality je naopak převažující nebo výlučná erotická a citová náklonnost k osobám opačného pohlaví*“ (Procházka, 2002, s. 26). Heterosexuálním párem rozumíme ženu a muže, homosexuální páry sestávají z osob stejného pohlaví. Homosexuálně zaměřené muže společnost označuje jako homosexuály (anglicky gaye), homosexuální ženy jsou známy pod pojmem lesby (Janošová 2000, s. 13).

První známý soukromý výskyt dvou nových pojmů heterosexualita a homosexualita pochází od německého lékaře Karla Marii Kertbenyho. Sám Karl tyto pojmy vymyslel a použil v dopise s datem 6. května 1868. V první řadě však bylo potřeba vymezit pojem heterosexualita, aby tak vznikla norma, od které by se abnormální homosexualita mohla lišit. Heterosexualita je pojmem a rolí, identitou a sexuálně politickou institucí, specifickou pro konec 13. a pro 20. století. Homosexuál, jako pojem od Kertbenyho, byl poprvé veřejně použit ve výzvě k reformě zákona o sodomii roku 1869 (Katz, 2013, s. 5). Muži a ženy po sobě začali toužit s jistým a hlubokým pocitem normality až po použití a ukotvení pojmu heterosexualita (Katz, 2013, s. 6). Což vychází z takzvané labelling theory, jinak také etiketizační teorie či teorie nálepkování. Dle ní se určití jedinci stávají „deviantními“, a to proto, že tak byli „onálepkováni“ označeni jinými lidmi (Giddens, 1999, s. 195, 196). Pokud cokoli označíme nálepkou, ať už je to heterosexualita či homosexualita, tak to sociálně existuje a společnost s tím může nějak pracovat, může se to stát i normou (v případě

heterosexuality), nabízí se i stigmatizace či léčení (v případě homosexuality). Lze říci, že pravidla vymezující deviaci, určuje sexuální většina sexuální menšině. Tedy heterosexuální lidé lesbám a gayům. Význam této teorie tkví v tom, že žádné jednání není deviantní samo o sobě. Co je považováno za deviantní/odlišné definuje společnost, respektive nositelé moci (Giddens, 1999, s. 195, 196).

2.5.2. Homosexualita jako veřejně přijatelnější jev

Na přelomu 20. století se situace ve společnosti celkově uvolnila, byl kladen důraz na svobodu jednotlivce. Veřejnost začala mimo jiné přijímat i novoty ze sexuální oblasti, přišel zlom sexuálního studu. Příznivý vývoj byl však narušen 2. světovou válkou (Janošová, 2000, s. 47). V této době byli homosexuálové pronásledováni nacisty. „*Nacistická ideologie vinila gaye z toho, že promrhávají rozplozovací sílu mužů*“ (Janošová, 2000, s. 47).

Po 2. světové válce začal v Evropě postupný proces dekriminace homosexuality. Společně s Maďarskem jsme roku 1961 patřili mezi jedny z prvních států, kde byla zrušena její trestnost. V roce 1961 totiž vstoupil v platnost nový český zákoník. Neznamenal to však totální svobodu. Homosexuální projevy odehrávající se mimo soukromí byly posuzovány jako jednání vzbuzující veřejné pohoršení (Janošová, 2000, s. 48). V této době se stát snažil zabraňovat vzniku LGBT organizací. Ty však měly mnoho svých cílů. Hlavním cílem všech organizací, sdružujících homosexuálně orientované jedince v této době, bylo zajistit jim bezpečné sociální postavení a ochranu. O tyto práva usilovala především organizace SOHO (Sdružení organizací homosexuálních občanů). Tato organizace dosáhla zásadní změny v sexuálních životech mladistvých. Konkrétně sjednocením věkové hranice právně přípustného pohlavního styku, a to jak pro heterosexuální páry, tak pro ty homosexuální. Hranice byla posunuta na 15 let (Brzek, Pondělíčková- Mašlová, 1992, s. 111). Homosexualita se stala častým mediálním tématem, což vedlo k větší informovanosti a toleranci společnosti. Navíc byla homosexualita zařazena do koncepce sexuální výchovy (Janošová, 2000, s. 49).

Aktuálním a mediálně diskutovaným tématem je v dnešní době homoparentální rodina, adopce dětí gay a lesbickými páry. Slovinská socioložka Alena Švab tvrdí, že homosexuální partnerství a homoparentální rodiny jsou motorem společenských změn pozdní modernity (Švab, 2007 In Sokolová, 2009, s. 115, 116). Ve společnosti však stále převažuje diskurz tradiční, tedy heterosexuální rodiny. Nezávisle na legislativě zemí však vedle tradičních rodin existují i ty gay a lesbické (Sokolová, 2009, s. 116). Poslanci v roce 2013 začali s politickou debatou o možnosti osvojení dítěte jednoho z homosexuálních partnerů z registrovaného páru. „*Zákon o registrovaném partnerství platí několik let, měli bychom se posunout někam dál*“, vyjádřila se poslankyně ODS Jana Černochová (Kopecký, 2013). Dle průzkumů CVVM by adopce dětí gay a lesbickými páry podpořilo pouhých 22 procent respondentů, proti adopci homosexuálními páry se vyjádřilo celkem 67 procent dotázaných

(CVVM, 2007 In Sokolová, 2009, s. 127). Sokolová nazývá tento společenský názor „tolerancí za určitých podmínek” či „podmínečnou tolerancí“ (Sokolová, 2009, s. 127, 128).

Tolerance za určitých podmínek či podmíněná tolerance, jak ji nazývá Sokolová, vystihuje aktuální názor společnosti na danou problematiku (Sokolová, 2009, s. 128). Společnost již přijala zákon o registrovaném partnerství, přijímá, že homosexuální páry spolu společně žijí v určitém svazku, který se podobá manželství. Dokud spolu gayové a lesby pouze „tíše“ žijí a nezasahují do veřejného života novými představami a změnami, je vše v pořádku. V dnešní době se však z „tiché“ sexuální menšiny stává skupina „hlasitá“, která se hlásí o svá rodičovská práva. Právě tyto rodičovské touhy jsou v rozporu s tradičním vnímáním rodiny jako heterosexuální instituce ženy a muže, kteří spolu vychovávají děti. Názory a vnímání veřejnosti na homosexualitu se najednou diametrálně mění. S tématem homoparentální rodiny přestává být společnost tolerantní a chápavou (Sokolová, 2009, s. 128).

2.5.3. Heteronormativita a homofobie

Fenomén homosexuality ale není pouze biologickou daností, ovlivňuje a formuje společnost a její kulturu. Společnost potřebuje pravidla a normy. Má tendenci definovat co je normální, ať už v oblasti pracovní, společenské, či sexuální. Je normální provozovat sadomasochistické praktiky, je v pořádku láska muže s mužem či ženy s ženou? Lidé potřebují tyto věci definovat, dávat svým životům řád, pravidla. Většina lidí se snaží alespoň na veřejnosti chovat dle společenského či mravního řádu. „*My všichni žijeme ve společnosti, která se označuje za heteronormativní, to znamená, že heterosexualita je normalita a předpokládá se, že jsme k ní vychováváni*“ (Sloboda, 2010, s. 7). Společenská norma nám tak naznačuje, že je normální být heterosexuálním jedincem. Tato norma nás ovlivňuje již od útlého věku, a to prostřednictvím pohádek, kdy si princ bere princeznu, kdy děti ve školních lavicích kreslí a představují si svého ideálního partnera. Mají však od autority v podobě učitele jasně daná pravidla. Chlapci nakreslí svou vysněnou „princeznu“ (manželku) a dívky zase „prince“ (manžela). Pokud jste homosexuálním jedincem, vybočujete ze společnosti a jakýmsi způsobem porušujete společenský řád. Sexuolog Procházka s touto normou nesouhlasí. Tvrdí, že v tom případě by ze sociologického hlediska mohla být deviací i genialita. Protože není běžné mít IQ nad 130 (Mladý svět, roč. XXXIV., č. 27, rok 1992 In Janošová, 2000, s. 33). Neheterosexualita není pro společnost nijak nebezpečná, proto by se společnost měla chovat k homosexuálním jedincům jako k sobě rovným. Jak píše Katz (2013), to jak vnímáme homosexualitu je spíše než záležitostí biologie, záležitostí kultury: „*Neheterosexualita není nepřírozená, nepřírozenou je pouze činěna*“ (Katz, 2013, str. 38). Příčiny heterosexuality jsou stejně důležité jako příčiny homosexuality. Důležitým pojmem k této problematice je i termín sociální exkluze. V daném kontextu bereme sociální exkluzi jako diskriminaci určité sociální menšiny. Důsledkem může být vyčleňování této menšiny z určitých sociálních celků, zejména pracovních kolektivů. Vylučování či stigmatizace, obojí je založeno zejména na strachu společnosti z něčeho odlišného. Nepřátelský postoj jedinců je největší měrou založen právě na strachu. Projevy heteronormativity, které lze označit za negativní, se zpravidla označují slovem „homofobie“. Američan George Weinberg údajně začal pojem homofobie (ve významu jak ho chápeme nyní) používat ve druhé polovině šedesátých let. Homofobií rozumíme nepřátelský postoj a chování vůči homosexuálním lidem (Pechová, 2007), ale i lidem jen domněle neheterosexuálním, někdy i jen se nějak odlišujícím, především genderově (Kimmel 2005, s. 103-109). Nepřátelský postoj může být vyjádřen různými způsoby, od nadávek až

k fyzickému násilí. Homofobní jedinci nedokáží pochopit odlišnou sexuální orientaci, nejsou schopni homosexuály přijmout mezi sebe. Tak může docházet k nadávkám, fyzickému násilí a k šikanování vůbec již od útlého věku. Homosexuálové se poté mohou začít bát dávat svou orientaci najevo, tedy být odlišní. Důvodů k homofobnímu jednání může být mnoho. Mezi nejčastější patří předsudky spojené s malou informovaností o této problematice, příslušnost k církvi, která homosexualitu odsuzuje apod. (Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2010).

2.5.4. LGBT hnutí a práva

Zásadní změnu společenského postoje ke stejnopohlavním párům sehrála v historii gay a lesbická (také LGBT) hnutí. Tyto organizace, zejména jejich pracovníci a aktivisté jsou častým zdrojem informací v diskusi o LGBT právech v médiích.

Členství v organizaci, skupině, dodává lidem odvahu v jejich přesvědčení či záměru, utužuje komunitu. Účelem skupiny je dosažení cíle týmovou prací. LGBT organizace se snažily a stále snaží prosazovat práva gayů a leseb.

První pokus o vybudování homosexuální organizace u nás se datuje do období první republiky. „*První pokus o založení takového spolku podnikl v Československu roku 1923 František Čerovský ve spolupráci s medikem Františkem Jelínkem*“ (Seidl a kol., 2012, str. 147). Mezi první organizace po sametové revoluci patřilo SOHO, (později Gay iniciativa), které vzniklo spojením několika nově založených organizací včetně Hnutí za rovnoprávnost homosexuálních občanů, z jara roku 1990, které si kladlo za cíl politické a právní změny.

K největšímu rozmachu aktivit LGBT skupin docházelo v 90. letech 20. století. Skupiny se scházely v barech, na diskotékách apod. Důležitou roli sehrál v té době internet. Homosexuální témata čím dál častěji proniká do médií a stává se veřejně diskutovanou problematikou (Beňová a kol., 2007, s. 16). Probíhají filmové i jiné festivaly s LGBT tematikou- například festival Mezipatra, který má tradici dodnes (Beňová a kol., 2007, s. 16). V současné době existuje několik mezinárodních LGBT organizací. Za všechny můžeme uvést například International Lesbian and Gay Association-Europe (ILGA, ILGA- EUROPE).

Z českých organizací je to Gay Iniciativa, Gay a lesbická liga, která se podílela na vzniku o zákonu o registrovaném partnerství (Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2010; GL, 2013). Další významnou organizací je STUD, která vznikla roku 1996 a mezi její hlavní aktivity patří známý, již zmiňovaný Queer filmový festival Mezipatra (STUD, 2009).

Sama jsem se v listopadu 2014 účastnila olomouckého festivalu Mezipatra. Program byl bohatý, podílel se na něm například i olomoucký improvizační spolek O.L.I.V.Y., který si připravil představení s názvem Queer improliga. I díky těmto aktivitám je dnes homosexualita stále více vnímána jako životní styl namísto reprodukování obrazu homosexuality jako deviace a choroby, jak tomu bylo v minulosti (Možný, 2008, s. 200). „*Pro lesbickou a gay komunitu v České republice je v současnosti celkově typická malá organizovanost a velké rozdíly mezi jednotlivými generacemi a regiony*“ (Beňová, 2007, str. 13).

V roce 2010 vzniká organizace, která se zasloužila o první queer festival hrdosti v Praze, který se uskutečnil v srpnu 2011 pod názvem Prague Pride (Seidl a kol., 2012, s. 473, 474). Od roku 2011 funguje organizace s názvem Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu, zvaná také PROUD, což je v současné době jediná LGBT organizace, která usiluje o systémové změny v oblasti práva a široké veřejnosti. Mezi její cíle patří také téma rodičovství a s tím spojená legalizace adopcí pro stejnopohlavní páry (Seidl a kol., 2012, 473, 474). Dalším velkým počinem, kterým se tato poměrně „mladá“ organizace může pochlubit je Novela zákona o registrovaném partnerství, která umožní osvojení dítěte partnera/partnerky. V červnu 2013 předložila skupina poslankyň a poslanců v čele s Janou Černochovou novelu zákona o registrovaném partnerství, podle které by mohl jeden z registrovaného páru osvojit dítě svého protějšku. Tento návrh připravila právě LGBT organizace PROUD, podepsalo se pod něj 20 poslanců a poslankyň z různých politických stran. Po rozpadu vlády a Poslanecké sněmovny ČR v roce 2013 se podařilo PROUDu získat poslance a poslankyně (26 v čele s Radkou Maxovou) z nové sněmovny a novelu v září 2014 předložit znovu. V současné době (duben 2015) se stále čeká na její projednávání v prvním čtení. Pokud by byl návrh schválen, znamenalo by to, že si partner či partnerka může osvojit dítě svého protějšku, a to v případech, kdy má dítě z hlediska práva pouze jednoho rodiče nebo pokud druhý rodič o dítě nepečuje a dá k osvojení svého potomka souhlas. Druhý rodič/osvojitel se tak stane rodičem dítěte se všemi právy a povinnostmi, které plynou z rodinného práva. Partneři však budou moci osvojit dítě svého protějšku pouze tehdy, pokud budou mít uzavřené registrované partnerství (Stejná rodina, 2013). Pokud bude tato novela schválena, homosexuálové se zase o krok přiblíží „normálnímu“ zařazení do společnosti. Z výsledků, které udává CVVM na to však česká společnost ještě není plně připravena.

2.5.5. Zákon o registrovaném partnerství

Homosexuálové se nejen u nás, ale i jinde ve světě, snažili již v historii prosazovat svá práva. Poté co se i díky médiím dostali do povědomí veřejnosti, se snažili o získání práva na regulérní právní svazek. Heterosexuální páry mají možnost volby, manželství nebo žití „na psí knížku“, na „hromádce“. Partneři stejného pohlaví v České republice takovou možnost do 1. července roku 2006 neměli. Nezbyvalo jim nic jiného než žít takzvaně „na hromádce“. Naše legislativa jim neumožňovala jejich svazek právně stvrdit. Cesta k registrovanému partnerství v České republice byla dlouhá. Roku 1997 byl poslanecké sněmovně předložen první poslanecký návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví. Tento návrh Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR zamítla, a to o pouhé tři hlasy (Gay iniciativa, 2006). I přes neúspěchy homosexuálních aktivistů pokračovala jejich snaha v dalších letech, nadále však bez úspěšného výsledku.

V září 2001 předložila vláda vlastní vládní návrh o partnerském soužití osob stejného pohlaví poslanecké sněmovně k projednání. Vládní návrh měl být projednáván v termínu stanoveném sněmovnou, a to 25. října ve 14 hodin. Jeden z odpůrců zákona se však zasloužil o to, aby se termín projednávání změnil na 11 hodinu dopolední. V nově stanovenou dobu, však ve sněmovně chybělo mnoho zákon podporujících poslanců. K zamítnutí zákona bylo třeba 82 hlasů. Odpůrci jich získali 77, tím pádem návrh na zamítnutí neprošel. K přijetí návrhu vrátit předlohu zákona vládě k přepracování, bylo třeba 84 hlasů. Tento návrh získal hlasů 85 a návrh zákona se vracel vládě k přepracování. Znovu předložit nově vypracovanou verzi zákona však nebylo možné, protože v danou dobu se právě blížily volby do sněmovny (Gay iniciativa, 2006).

V červenci roku 2004 se Gay iniciativa snažila získat podporu slavných osobností formou petice (petici podepsalo přes 400 veřejně známých osobností). Na konci listopadu zákon postoupil do třetího čtení. Dne 11. února 2005 nebyl zákon schválen o jeden jediný hlas (Gay iniciativa, 2006).

Poslední návrh zákona byl předložen 29. dubna 2005, a až tento návrh byl uznán, a 16. prosince 2005 schválen ve třetím čtení, poměrem hlasů 86 ku 54 (Gay iniciativa, 2006). Gayové a lesby ani přesto neměli vyhráno. V únoru 2006 tehdejší prezident Václav Klaus na tiskové konferenci oznámil, že zákon o registrovaném partnerství vetuje (Prohlášení prezidenta republiky, 2006). 15. března téhož roku bylo prezidentovo veto přehlasováno poslaneckou sněmovnou přesně 101 hlasy, které byly zapotřebí. Zákon o registrovaném partnerství byl tedy schválen (Gay iniciativa, 2006). Po tolika pokusech o prosazení zákona a po vetu prezidenta

republiky byl průběh schvalování zákona pod neustálým mediálním dohledem. Česká televize v den hlasování dokonce přerušila vysílání a zařadila do programu přímý přenos z jednacího sálu (Seidl, 2012, s. 427). Zákon byl dne 3. dubna 2006 vyhlášen ve Sbírce zákonů, a to §59 zákona o registrovaném partnerství znamenalo, že účinnosti nabude dne 1. července. Hned první den platnosti zákona možnosti uzavřít partnerství využily tři páry (Gay iniciativa, 2006). *„Registrované partnerství (dále jen „partnerství“) je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným zákonem č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o partnerství“). Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství. Prohlášení se činí před matrikářem na základě otázky, položené těmito osobám, zda chtějí spolu vstoupit do partnerství (MVCR, 2014).*

Stát tak konečně, i když po velmi dlouhé době, zařadil do legislativy ČR zákon pro páry stejného pohlaví, které nechtějí žít „na psí knížku“. Stejnopohlavní páry, tak mohou své soužití, svůj svazek právně stvrdit.

S rokem 2014 přišel Nový občanský zákoník, který přinesl určité změny. Novinkou je uzavírání registrovaného partnerství na libovolné matrice ze 14 pověřených. Doposud bylo nutností uzavírat registrované partnerství v místě trvalého bydliště jednoho z partnerů/jedné z partnerek. Ve formulářích Czech POINT se také nově objeví možnost změny příjmení pro registrované páry. To znamená, že stejnopohlavní páry mohou změnit jméno, stejně jako heterosexuální manželé. Další změnou je možnost daňového zvýhodnění. Od 1. 1. 2014 se manželem/manželkou rozumí i jeden z partnerů žijících v registrovaném partnerství (Proudem.cz, Zákonné partnerství 2014).

Výsledky Českého statistického úřadu ze sčítání lidu roku 2011, to znamená roku, kdy ve výzkumu padly první otázky týkající se registrovaného partnerství, uvádějí následující hodnoty: v České republice se vyskytovalo 632 domácností, které byly tvořeny registrovanými partnery. Číslo 4056 znázorňuje domácnosti, jež tvořili partneři ve faktickém partnerství. Roku 2011 však všichni homosexuální muži a ženy ještě neměli odvahu se otevřeně přiznat ke společně sdílené domácnosti. Průzkum tedy předpokládá, že bylo těchto soužití více.

Muži častěji přiznávali soužití s osobou stejného pohlaví. U registrovaného partnerství na ně připadalo 73 % a u faktických tvořili 54 %. Gayové a lesby doznávající se k soužití v jedné domácnosti byli většinou mladého či středního věku.

Pokud porovnáme výsledky s ostatními evropskými státy, zjistíme, že intenzita uzavírání registrovaného partnerství byla v České republice zatím velmi nízká (Český statistický úřad, 2013).

2.5.6. Homosexualita v médiích

Média jsou všude kolem nás, ovlivňují společnost a její myšlenky. Masová média, do kterých spadají noviny, rozhlas, televize a internet, jsou nedílnou součástí našich každodenních životů. Nastolují témata, o kterých lidé přemýšlí. *„Zvláště tam, kde publikum nemá vlastní zkušenost s nějakou skupinou, je velmi pravděpodobné, že bude považovat za ‚skutečnost‘ to, co o této skupině nabízí média“* (Jirák – Köpplová 2009, s. 144).

Homosexualita se stala mediálním tématem zejména v souvislosti s „nemocí homosexuálů“, tedy pohlavní chorobou AIDS. Mezi nejvýznamnější osobnosti medicínského diskurzu řadíme sexuologa Jaroslava Zvěřinu (ODS), který sympatizoval s hnutím SOHO a k homosexuální tematice zaujímal kladný vztah.

Studie Kuhara (2003) představuje, jak média zobrazovala homosexuální problematiku zejména v 70. až 90. letech. Studie uvádí a popisuje pět základních aspektů:

Medikalizace- v 70. a 80. letech byla homosexualita spojována s nemocí AIDS. V tomto období byla homosexualita vyobrazována médii jako nemoc a gayové a lesby jako přenašeči HIV.

Sexualizace- zhruba do poloviny 80. let média prezentovala gaye a lesby jako promiskuitní jedince užívající si nezávazný sex.

Utajení- média se snažila z veřejného projevu homosexuality udělat senzaci, skandál.

Stereotypizace- média ve svých člancích využívala stereotypní představy o L&G osobách. Homosexuálové jako promiskuitní či nemocní jedinci, gayové vyobrazováni jako zženštilé a křehké bytosti, lesby zase jako maskulinní „mužatky“.

Heterosexuální normalizace- *„Přes všechn zájem médií dochází k heterosexuální normalizaci, tzn. že obrazy homosexuality jsou konstruované pro heterosexuální diváctvo. Homosexualita je přijatelná jen jako depolitizovaná a neohrožující heterosexuální svět. Pozice marginalizovaných závisí na toleranci většiny. Čím víc se queer začleňuje, tím neviditelnější se stává“* (Kuhar, 2003 in Kolářová, 2009).

V únoru roku 1989 vyšlo speciální číslo časopisu Mladý svět, kde čtenáři mohli najít text s touto problematikou zaměřený dominantně na téma HIV/AIDS. Konkrétně se text zaměřoval na medializovaný soudní případ z roku 1988, kdy byl v Československu za pokus o úmyslné těžké újmě na zdraví spočívající v nechráněných pohlavních stycích HIV pozitivního muže (který o svém stavu věděl), poprvé někdo odsouzen. Autoři textu Radek John a Jiřina Hanušová k tomuto tématu zveřejnili čtrnáctistránkový materiál. Autoři se navíc

zajímali o neinformovanost Československa o této nemoci, jelikož obžalovaný byl před soud předveden s rouškou přes ústa a eskorta měla nasazeny bílé rukavice, to vše v zájmu bezpečnosti přítomných před nákazou (Seidl, 2012, s. 315).

Dalším deníkem zabývajícím se homosexualitou v souvislosti s HIV bylo periodikum Tvorba, autorka textu Jana Bartůšková se ve stejném periodiku věnovala i obecné situaci gayš a leseb. Periodika se dočkala i zpětné vazby čtenářů, kteří vyjadřovali své názory k prolomení mlčení médií o homosexuální problematice. Ohlasy byly jak pozitivní, tak negativní, čtenáři si stěžovali, že jsou texty o této sexuální menšině pobuřující (Seidl, 2012, s. 315, 316).

Po revoluci roku 1989 došlo k uvolnění poměrů v české společnosti, což se podepsalo i na mediálních obsazích a tištěných médiích, která se k tématu homosexualita vyjadřovala. Měsíčník Lambda, časopis Soho revue, časopis Afrodita, Promluv, který založily lesbické ženy a který byl převážně založen na ženských principech (Seidl, 2012, s. 334, 335). V roce 1989 byl neprodejný bulletin Lambda zdarma distribuován lidem, kteří se o homosexuální tematiku zajímali, na jaře roku 1990 se z bulletinu stal měsíčník se stejným názvem. Lambda se stala registrovaným a volně prodejným periodikem v distribuční síti PNS (Sloboda, 2013, s. 489).

Homosexualita však nebyla prezentována široké veřejnosti jen skrze tištěná média, tematikou se zabývala i vizuální média. V první polovině 90. let se gayové a lesby objevovali v televizi zejména v kontextu lékařských ordinací, zpovědí, v negativním světle. Dnešní doba je však jiná a homosexualita již není zobrazována jako nemoc či úchylka. Ve 21. století se gayové a lesby začínají v médiích objevovat v kontextu normálního života (Sokolová, 2006). Česká televize vysílá i publicistické a dokumentární pořady o životě gayů a leseb. Nejvýznamnějším počinem veřejnoprávní televize je publicistický pořad LeGaTo, který ČT zařadila do programu roku 2003 v rámci projektu podpory společenských menšin (Sokolová, 2006). Česká filmová scéna přispěla k filmové tvorbě s touto tematikou vlastními počiny. Za všechny lze uvést alespoň příklady, roku 1996 snímek Takové normální manželství, roku 2007 film Pusinky, jenž zobrazuje lesbickou dívku řešící problémy dospívání, a to bez toho, aniž by její lesbická orientace byla ve filmu použita za účelem posměchu, či patologizace (Sloboda, 2013, s. 484).

Jak na tom v období po schválení zákona (rok 2006) byla digitální média? Internetové stránky s homosexuální tematikou by se daly dle Slobody (2013) rozdělit do následujících kategorií. První z nich jsou stránky informační, v současné době bychom je mohli spíše označit jako lifestyle (www.luimag.cz). Druhou skupinou jsou weby zábavné až bulvární

a třetí kategorií stránky seznamovací, chatovací (Sloboda, 2013, s. 509). Do první kategorie dříve patřily weby jako www.004.cz, weby o registrovaném partnerství, např. www.glpartnerstvi.cz. Do této informační kategorie dále spadají stránky LGBT organizací, například www.proudem.cz či www.stud.cz. Hlavním cílem druhé webové skupiny je publikum pobavit. Jde tak spíše o reportážní weby, prezentující aktivity a život celebrit. Příkladem mohou být stránky www.gaynet.cz (dříve www.pindici.cz) a www.luklife.cz. Do třetí „seznamovací“ kategorie lze zařadit následující - www.iboys.cz a www.igirls.cz či www.garboys.cz (Sloboda, 2013, s. 509-511).

3. ANALYTICKÁ ČÁST

Cílem analýzy je prozkoumat a porovnat spektrum novinářských zdrojů, zjistit jaké novinářské zdroje se při referování v diskusi o registrovaném partnerství vyskytují, a jak často se vyjadřuje určitý zdroj v analyzovaných denících a letech. Analyzovány budou články z Mladé fronty Dnes¹ a Práva z let 2001, 2006 a 2013.

V této části práce představím výzkumné otázky, analyzovaný materiál, kategorie analyzovaných zdrojů a popíši průběh výzkumu. Začnu definováním výzkumných otázek, dále navážu kapitolou o metodologii, tedy o použité metodě kvantitativní obsahové analýzy na základě četnosti výskytu jednotlivých zdrojů.

Konkrétně jsem se při popisu materiálu zaměřila na následující aspekty, které budou v práci také graficky znázorněny: který z vybraných deníků o tématu píše (MF Dnes, Právo), jaké zdroje byly použity a analyzovaný rok, ve kterém články vyšly. Na tuto část navážu zjištěnými výsledky, které interpretuji a v závěru zhodnotím a porovnáím zjištěná data.

Pro svou analýzu jsem si stanovila hlavní výzkumnou otázku:

- I. Jaké zdroje se vyjadřují k tématu registrovaného partnerství a jaký je výskyt jejich výroků ve zkoumaných mediálních textech?

Dále jsem si stanovila čtyři rozvíjející vedlejší otázky.

1. Kolik článků k danému tématu se objevuje v analyzovaných denících a jednotlivých letech 2001, 2006 a 2013?
2. Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných denících, tj. MF Dnes a Právo?
3. Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných mediálních textech v jednotlivých letech 2001, 2006 a 2013?
4. Komu věnují sledované deníky větší prostor pro vyjádření se k danému tématu? Dostává se více prostoru odborníkům či laické veřejnosti?

---

¹ dále jen MF Dnes

3.1. Metodika práce

Jako výzkumnou metodu jsem zvolila kvantitativní obsahovou analýzu. Scherer (2011) uvádí, že „*kvantitativní obsahová analýza je vysoce strukturovaným a selektivním procesem. Tento postup vychází ze sociálněvědních metod měření a kvantifikace a při jeho použití se mediované obsahy zkoumají s ohledem na několik vybraných znaků*“ (Scherer, 2011, s. 29). Tato práce zkoumá mediované obsahy (tedy články z deníků MF Dnes a Právo) s ohledem na tyto vybrané znaky: který z vybraných deníků o tématu píše (MF Dnes, Právo), jaké zdroje byly použity a analyzovaný rok, ve kterém články vyšly.

Obsahovou analýzu lze označit jako systematický a intersubjektivně ověřitelný způsob ke zkoumání a popisu mediálních obsahů. Termín systematický definuje Scherer (2011) jako způsob, při kterém se zkoumané mediální obsahy zpracují stejným způsobem. Intersubjektivně ověřitelným způsobem se rozumí to, že pokud někdo další aplikuje mé výzkumné metody, bude schopen reprodukovat výsledky mé práce (Scherer, 2011, s. 29, 30).

„*Výsledkem a cílem obsahové analýzy je kvantitativní popis mediovaných obsahů*“ (Scherer, 2011, s. 31). V případě této práce jde o kvantitativní popis novinářských zdrojů v diskusi o registrovaném partnerství. Výsledky kvantitativní obsahové analýzy lze znázornit v tabulkách, grafech a číselných hodnotách, jsou měřitelné a přehledné. Proto je výsledek daného šetření založen na výzkumných otázkách a jejich odpovědi, to znamená výsledky analýzy, jsou znázorněny graficky.

Dle McQuaila (1999, s. 308) se postup obsahové analýzy skládá z pěti kroků

1. Stanovení obsahu vzorku
  - specifické deníky a roky vybrané k analýze. V rámci této práce tedy MF Dnes, Právo a roky 2001, 2006 a 2013.
2. Vytvoření relevantního rámce kategorií zevních referentů
  - v tomto případě kategorie zdrojů vyjadřujících se k tématu registrovaného partnerství.
3. Volba jednotky analýzy obsahu
  - zvolenou jednotkou této práce je výskyt zdroje v článku publikovaném ve sledovaných denících (MF Dnes a Právo) a ve zvolených letech (2001, 2006 a 2013). Takový článek, který obsahuje citaci či parafrázi některého ze zdrojů z předem vybraných kategorií.

4. Počítání frekvence zvolených jednotek dotýkajících se relevantních témat
  - tedy frekvence výroků zdrojů z určených kategorií, vyjadřujících se v tomto případě ve článcích, které se zabývají tématem registrovaného partnerství.
5. Vyjádření výsledků zvoleného exempláře dle výskytu daných frekvencí
  - v případě této práce jde o grafické znázornění četnosti výskytu výroků zdrojů, v předem stanovených kategoriích v diskusi o registrovaném partnerství.

Scherer (2011) rozděluje výzkumný proces na šest částí. Začátkem celého šetření je **výzkumné téma**, které určí, jakým směrem se výzkum bude ubírat, v této práci tedy „Novinářské zdroje v diskusi o registrovaném partnerství“. Dalším krokem je **operacionalizace**, neboli zadání výzkumu, což znamená zvolení vhodné výzkumné metody, která bude adekvátní k zadanému tématu. V tomto případě je zvolena kvantitativní obsahová analýza. Základem je určit, jaká média budou v práci analyzována (deníky MF Dnes a Právo). Posléze je třeba definovat, jaké obsahy budou ve zvolených médiích zkoumány a za jaké časové období (2001, 2006 a 2013). Dále je v rámci operacionalizace důležité vymezit proměnné výše položených výzkumných otázek.

Pro zodpovězení hlavní výzkumné otázky I. „Jaké zdroje se vyjadřují k tématu registrovaného partnerství a jaký je výskyt jejich výroků ve zkoumaných mediálních textech?“ bude třeba sledovat tyto proměnné: **zdroje** vyjadřující se ke sledovanému tématu a **frekvenci** jejich promluv v jednotlivých denících **MF Dnes a Právo** a v jednotlivých letech **2001, 2006 a 2013**.

Abych mohla zodpovědět první vedlejší otázku 1. „Kolik článků k danému tématu se objevuje v analyzovaných denících a jednotlivých letech 2001, 2006 a 2013“, je nutné zaměřit se na tyto proměnné: deníky **MF Dnes a Právo** a **počet článků** v těchto denících, roky **2001, 2006 a 2013**.

V další rozvíjející otázce 2. „Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných denících, tj. MF Dnes a Právo“, je třeba sledovat tyto proměnné: **zdroje** vyjadřující se ke sledovanému tématu a **frekvenci** jejich promluv v denících **MF Dnes a Právo**.

Ve vedlejší výzkumné otázce 3. „Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných mediálních textech v jednotlivých letech 2001, 2006 a 2013“, je nutné sledovat výskyt těchto indikátorů ve zvoleném vzorku: **zdroje** vyjadřující se k analyzovanému tématu a **frekvenci** jejich promluv v textech s důrazem na zkoumané roky **2001, 2006 a 2013**.

Pro zodpovězení otázky 4. „Komu dávají sledované deníky větší prostor pro vyjádření se k danému tématu. Dostává se více prostoru odborníkům či laické veřejnosti“ je třeba

sledovat výskyt těchto indikátorů: deníky **MF Dnes a Právo**, specifické zdroje- **odborníky a veřejnost**.

Následuje fáze **plánování a organizace**, ve které je důležité vymežit časovou náročnost výzkumu. Vlastnímu šetření předchází **přípravná a ověřovací fáze**, jejímž úkolem je ověřování zvolených výzkumných metod. Po tomto kroku již následuje **sběr dat**. Před konečným krokem, kterým je **vyhodnocení** výzkumu se zjištěná data analyzují a interpretují (Scherer, 2011, s. 31).

3.2. Vzorek

Ve vlastní analytické části zkoumám zdroje, které použili novináři v diskusi o registrovaném partnerství, a které se vyskytují v článcích celostátních deníků MF Dnes a Právo. Do analýzy jsou zahrnuty zpravodajské i publicistické texty². Publicistické texty jsou z pohledu zdrojů specifické, neboť za informační zdroj je považován sám autor, který v daných článcích prezentuje vlastní názor. Cílem této obsahové analýzy je zmapovat práci novinářů v rámci tématu registrovaného partnerství, popsat spektrum novinářských zdrojů a zjistit, jak často se dané zdroje v analyzovaném vzorku vyskytují.

Vzorkem této obsahové analýzy na téma registrovaného partnerství v denících MF Dnes a Právo, a to v letech 1997, respektive 2001, 2006 a 2013, jsou články ze zmíněných deníků a let, obsahující slovní spojení „registrované partnerství“ (ve všech pádech tohoto spojení). Zvolené roky mají své opodstatnění. Rok 1997, který byl vybrán z důvodu předložení prvního poslancekého návrhu zákona o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví, byl nahrazen rokem 2001, jelikož mediální databáze Anopress po zadání klíčových slov „registrované partnerství“ nevyhledala dostatečné množství článků. Po konzultaci s vedoucím práce jsem místo roku 1997 zvolila rok 2001, který je pro tuto práci důležitý proto, že byl tehdy podán první vládní návrh zákona o registrovaném partnerství. Články z roku 2006 jsou analyzovány, z důvodu přijetí zákona o registrovaném partnerství a jeho vstoupení v platnost. Rok 2013 je zvolen z důvodu časového odstupu od schválení zákona o registrovaném partnerství; v tomto roce se práce zaměřuje na to, zda je v denících dané téma stále referováno a kolik prostoru je mu vyhrazeno.

Analyzované články jsem vygenerovala pomocí databáze Anopress³. Jako klíčové slovní spojení pro vyhledávání textů v databázi Anopress jsem zvolila „registrované partnerství“ (ve všech pádech tohoto spojení). Do analyzovaného obsahu byly zahrnuty veškeré články publikované v konkrétních letech v analyzovaných denících obsahující klíčové slovní spojení. Do analýzy byly zahrnuty články obsahující citaci, parafrázi či obě možnosti.

Zkoumaný materiál, tedy analyzované články k tématu registrovaného partnerství, pochází ze dvou celostátních deníků, a to z deníku MF Dnes a Právo. Celostátní

---

² Publicistické texty jsou zařazeny do analýzy z důvodu navýšení vzorku.

³ V databázi Anopress (<http://www.anopress.cz/Web/PagesFree/Home.aspx?xl=knihovna46xh=mi...>) jsem do vyhledávače zadala klíčové sousloví „registrované partnerství“. Při vyhledávání období jsem nejdříve zvolila rok 1997. V tomto roce databáze našla pouhé 4 články, proto byl daný rok nahrazen rokem 2001. Zaškrtnula jsem tedy sledované roky 2001, 2006 a 2013, v rozmezí od 1. ledna do 31. prosince. V kategorii zdroje jsem vybrala možnost „celostátní tisk a celostátní deníky“, přičemž jako úrovněvé zobrazení bylo zvoleno řazení zdrojů dle abecedy, kde jsem vybrala Mladou frontu Dnes a Právo).

deníky MF Dnes a Právo byly vybrány jako analyzovaná média z důvodu jejich vysoké čtenosti⁴. Po MF Dnes byla dle výzkumu sledovanosti médií v České republice druhým nejčtenějším celostátním deníkem v ČR za rok 2013. Čtenost tohoto deníku dosáhla v roce 2013 podle Media projektu (Unie vydavatelů a kol., 2013) 787 000 čtenářů na vydání. Podle stejného výzkumu sledovanosti médií u nás je deník Právo na třetím místě hned za MF Dnes, s počtem 335 000 čtenářů na vydání (Unie vydavatelů a kol., 2013).

Vzhledem k analýze této práce je také relevantní „vyprofilovat“ čtenářskou obec sledovaných deníků. MF Dnes je dle mediální skupiny MAFRA nejčtenějším deníkem mezi vzdělanými lidmi, podnikateli a mezi čtenáři s rozhodovacími pravomocemi. Do profilu čtenářů tohoto deníku řadí MAFRA domácnosti z vyšších sociálních vrstev (Unie vydavatelů a kol., 2014). Čtenáři deníku Právo jsou lidé žijící v manželství. Téměř polovinu čtenářů tvoří lidé ve věku 45-65 let. Jde tedy o lidi na vrcholu kariéry, s vlastním bydlením a samostatnými dětmi. Právo čtou spíše lidé, kteří mají minimálně středoškolské vzdělání s maturitou (Media Projekt, 2013). Rozdíly čtenářské obce jednotlivých deníků jsou viditelné. Vyšší podíl čtenářů s vysokoškolským vzděláním je patrný u MF Dnes. Deník Právo uvádí své čtenáře pouze jako středoškolsky vzdělané. Právo více čtou lidé vyšších věkových skupin

Dalším důvodem pro zvolení právě těchto deníků je fakt, že v této práci chci zjistit, zda tyto čtenářsky oblíbené deníky věnují tématu registrované partnerství stejné množství prostoru. Analýza také popíše a porovná spektrum užívaných novinářských zdrojů těchto celostátních deníků.

---

⁴ Do analýzy nebyl zařazen první nejčtenější deník, kterým byl deník Blesk. Byly vybrány dva podobné, tedy v rámci analýzy porovnatelné deníky. Deník Blesk je definován jako deník bulvární, tím pádem má i vlastní specifický obsah.

3. 2. 1. Základní kódovací jednotka

Základní kódovací jednotkou této obsahové analýzy je jeden novinový článek, který byl publikovaný ve zkoumaných denících, v určeném časovém období, obsahuje daná klíčová slova, citaci, parafrázi či obě možnosti. V každém článku se zaměřuji na parafrázované a citované zdroje a zaznamenám je do kódovacího archu. Kódovací arch je formulář, do kterého kodér při zpracování vzorku mediálních obsahů během kvantitativní obsahové analýzy zaznamenává kódy kategorií jednotlivých proměnných. V případě této práce tedy kodér zaznamenává frekvenci jednotlivých promluv aktérů v článcích o registrovaném partnerství, přičemž proměnnou definuji jako novinářský zdroj (Trampota, Vojtěchovská 2010, s. 99-115).

Při analýze jsem postupovala tak, že jsem každý citát daného aktéra (=kódovací jednotka) zaznamenala do kódovacího archu. Konkrétní zdroj/aktér se mohl v analýze vyskytnout opakovaně, pokud se vyjádřil ve více textech. Pokud se však v jednom článku objevilo více citací jedné osoby, zaznamenala jsem ji do kódovacího archu pouze jednou.

3.3. Zdroje objevující se v mediálním obsahu - definování kategorií

V této kapitole je důležité definovat veškeré zdroje, které se v analyzovaných článcích vyskytují. Po přečtení článků z vybraných deníků a let jsem definovala jednotlivé kategorie, a to na základě aktérů/ zdrojů, kteří v článcích vystupují. Za zdroj je považována každá citace i parafráze daného aktéra.

Ve vygenerovaných článcích se nejčastěji objevovaly tyto zdroje:

- LGBT aktivisté
- představitelé politické moci
- gayové a lesby
- odborníci
- veřejnost
- novináři
- umělci

Ve zkoumaných článcích se objevovaly i zdroje hybridní. Výpověď takového aktéra jsem v kódovacím archu zaznamenávala do více příslušných kategorií, a to z toho důvodu, že jeho zařazení pouze do jedné kategorie by bylo nepřesné. Jako příklad hybridního zdroje uvádím Jana Musila, jehož výpověď jsem zařadila do skupiny zdrojů umělci i do skupiny gayové nebo Jiřího Hromadu, který je LGBT aktivista a zároveň gay.

První skupinou, kterou jsem určila, jsou **LGBT aktivisté**. Do této kategorie řadím mluvčí LGBT organizací, předsedy, představitele, členy či jakékoli jiné osoby, zastupující tyto organizace. Pojem aktivista se obecně rozumí aktivně činná osoba ve veřejném prostoru, skupině, hnutí či organizaci. Zkratka LGBT označuje lesbické ženy, gaye, bisexuály a transsexuály. Aktivisté této skupiny jsou většinou svou orientací veřejně známí.

Druhou kategorií tvoří **představitelé politické moci**. Do té náleží členové politických stran, prezident republiky, ministři, předsedové politických klubů, starostové a mluvčí těchto osob a institucí. Do této kategorie jsem kromě vysoce postavených politiků zařadila i politiky regionální. Představitelé politické moci řídí politiku ve veřejné správě, vytvářejí a schvalují zákony a účastní se politického života.

Další kategorií podléjící se na sledovaných mediálních obsazích jsou gayové a lesby⁵. **L&G osoby**, jak zástupci veřejnosti, tak známé osobnosti společenského života (celebrity, slavní lidé).

Do kategorie **odborníci** jsem zařadila, jak odborné autority, tak odborné instituce. Mezi odborné autority řadíme tzv. experty na danou problematiku, tedy registrované partnerství, homosexualitu. Mezi odborné autority řadíme osoby, které disponují, jak teoretickými, tak praktickými znalostmi ze svého oboru. Do tohoto rozdělení spadají lékaři, sexuologové, sociologové, právníci (pokud se články týkají zákona o registrovaném partnerství). Dále jsem do této kategorie zařadila odborné instituce, jako jsou databáze či agentury poskytující výsledky veřejného mínění jako například CVVM⁶. Považuji za vhodné zařadit agentury zjišťující veřejné mínění do odborných zdrojů, jelikož v nich pracují odborníci, kteří používají výzkumné metody (dotazníkové šetření apod.). Navíc se nejedná ani o soukromé názory jednotlivců, ale názory skupin mnoha lidí.

Kategorii, kterou jsem do výzkumu zařadila, jelikož ji považuji za nezanedbatelnou, představuje **laická veřejnost**. Pro veřejnost jsou mediální obsahy tvořeny. V dnešní době se však sama veřejnost na těchto obsazích podílí. Ať už se vyjadřuje v médiích k určitému problému, či sama tvoří mediální obsahy, převážně v oblasti nových médií. Veřejnost může být tvůrcem, autorem internetových stránek, blogů, či se účastnit internetových diskuzí, které umožňují okamžitou zpětnou vazbu. Právě se zpětnou vazbou a názory příjemců (čtenářů, posluchačů, diváků) dnes média často pracují.

Novináři a žurnalisté, kteří mediální obsahy vytvářejí, jsou taktéž samostatnou kategorií. V publicistické sféře svými články prezentují vlastní názory a pohled na danou problematiku. Novinář je profesní označení s několika významy. Tvůrčí pracovník zaměstnaný v médiích, to znamená řádný člen redakce, novinář z povolání. Dále to může být externí pracovník redakce. Může to být i novinář, který nemá s redakcí žádnou smlouvu a nabízí své materiály pouze jednorázově, přičemž bývá registrován v profesní žurnalistické organizaci, např. v syndikátu. Pracovní náplň novináře může být různá. Lze se věnovat zpravodajství či publicistice, nabízí se i pozice jako komentátor nebo reportér (Osvaldová, Halada a kol., 2007).

Jako další se v mediálních obsazích vyjadřují **umělci**. Do této kategorie jsem řadila veškeré známé osobnosti veřejného života, které vytvářejí určité umělecké hodnoty.

---

⁵ Dále jen L&G osoby.

⁶ CVVM= centrum veřejného mínění, <http://cvvm.soc.cas.cz/>

Uměleckou hodnotou míním písně, divadelní hru, film, obrazy, knihy a další umělecká díla.
Do této kategorie v mé práci spadají i moderátoři.

3.4. Analýza novinářských zdrojů v diskusi o registrovaném partnerství

V této části práce odpovím na základě zjištěných dat na výše položené výzkumné otázky. Výsledky jsou uvedeny v tabulkách a názorně vyjádřeny v grafech.

I. Celkové zastoupení nalezených zdrojů

V první části zodpovím hlavní výzkumnou otázku „Jaké zdroje se vyjadřují k tématu registrovaného partnerství a jaký je výskyt jejich výroků ve zkoumaných mediálních textech?“

Celkový souhrn analyzovaných zdrojů znázorňuje číslo 632. Počet výroků politických činitelů představuje číslo 350. Početné zastoupení promluv L&G osob je 95. Vyjádření odborníků se vyskytlo 40 krát, veřejnosti 85 krát, aktivistů 19 krát. Počty promluv novinářů a umělců zastupují čísla 31 a 12.

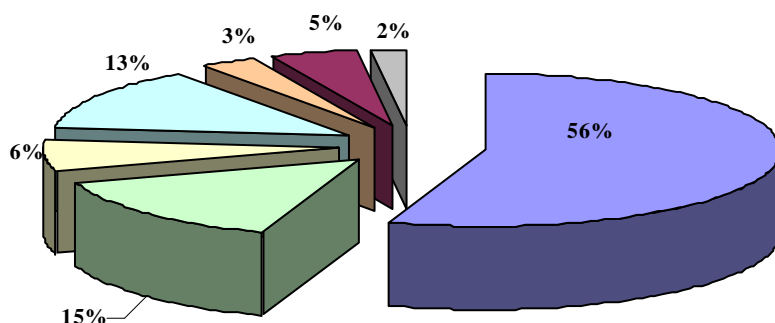
K tématu registrovaného partnerství se tedy nejčastěji vyjadřovali politici (56 %). To je dáno tím, že schvalování zákona o registrovaném partnerství spadá do kompetence politiků. Druhou nejčastěji se vyjadřující skupinou aktérů byly L&G osoby (15 %). Gayové a lesby z řad občanů jsou pro média atraktivním zdrojem. Navíc se jedná o lidi, kterých se téma přímo týká, což je jedním z kritérií objektivity. Na druhou stranu se dle výsledků poměrně málo (v porovnání s politiky) vyjadřovali samotní reprezentanti usilující o legislativní změnu, tedy aktivisté a aktivistky (3 %). Aktivisté usilující o změnu patří na „druhou stranu“, jenž bojuje za práva marginalizovaných skupin⁷. Média tak musí dát prostor i jim. Politici jsou však v tomto případě větší autoritou, která má v dané problematice rozhodující slovo, a to schválit či neschválit zákon. Média navíc mohou označení „aktivista“ vnímat s negativní konotací. V této souvislosti lze poukázat na vliv mediálních rutin, které se zde projevují. Žurnalisté jsou zvyklí spolupracovat s byrokratickými, politickými zdroji. Právě tyto zdroje dodržují rutinní požadavky na relevanci a spolehlivost. Média jsou zvyklá na práci s politiky, jsou pro ně standartním a ověřeným zdrojem. Navíc téma registrovaného partnerství je v médiích rámováno jako téma politické. I to je jeden z důvodů vysokého počtu promluv politických představitelů.

---

⁷ taková skupina, která je od většinové populace oddělena, vyloučena či znevýhodněna.

Graf 1 Procentuální zastoupení výroků je dnotlivých kategorií

■ politici ■ L&G osoby ■ odborníci ■ veřejnost ■ aktivisté ■ novináři ■ umělci

Ukázky promluv ze zkoumaných textů z deníků MF Dnes a Právo:

Politická autorita: *"Veto zákona o registrovaném partnerství považuji za jednu z největších chyb, které se kdy Václav Klaus dopustil,"* uvedl včera Paroubek v oficiálním prohlášení (Danda, Janiš, 2006).

LGBT aktivista: *"Je to tragické rozhodnutí středověkého monarchy, nikoliv prezidenta vyspělého demokratického státu v jednadvacátém století,"* řekl Jiří Hromada z Gay iniciativy (Danda, Janiš, 2006).

Hybridní zdroj (gay, umělec): *"Na tuto věc musí být dva, odpovídám naprosto alibisticky, protože to je věc, o které jsem vlastně se svým partnerem nikdy nemluvil, nepřipadala nám důležitá,"* řekl včera Právu moderátor Jan Musil (Uhrová, 2001).

Odborná autorita: *"To ještě neznamená, že nebudou schopni někoho si vzít a vydržet s ním celý život,"* tvrdí psycholožka Erika Matějková (MF Dnes, 2006).

Veřejnost: *„Jsem moc rád, že tuto možnost lidé v naší zemi vůbec budou mít. Taky jsem rád, že Pardubice umožní gayům a lesbičkám plnohodnotný obřad se vším všudy. To je*

dobře, protože jsme jedni lidé a měli bychom mít stejná práva“, vyjádřil se Aleš Bleha, pořadatel tanečních vystoupení (Bleha, 2006).

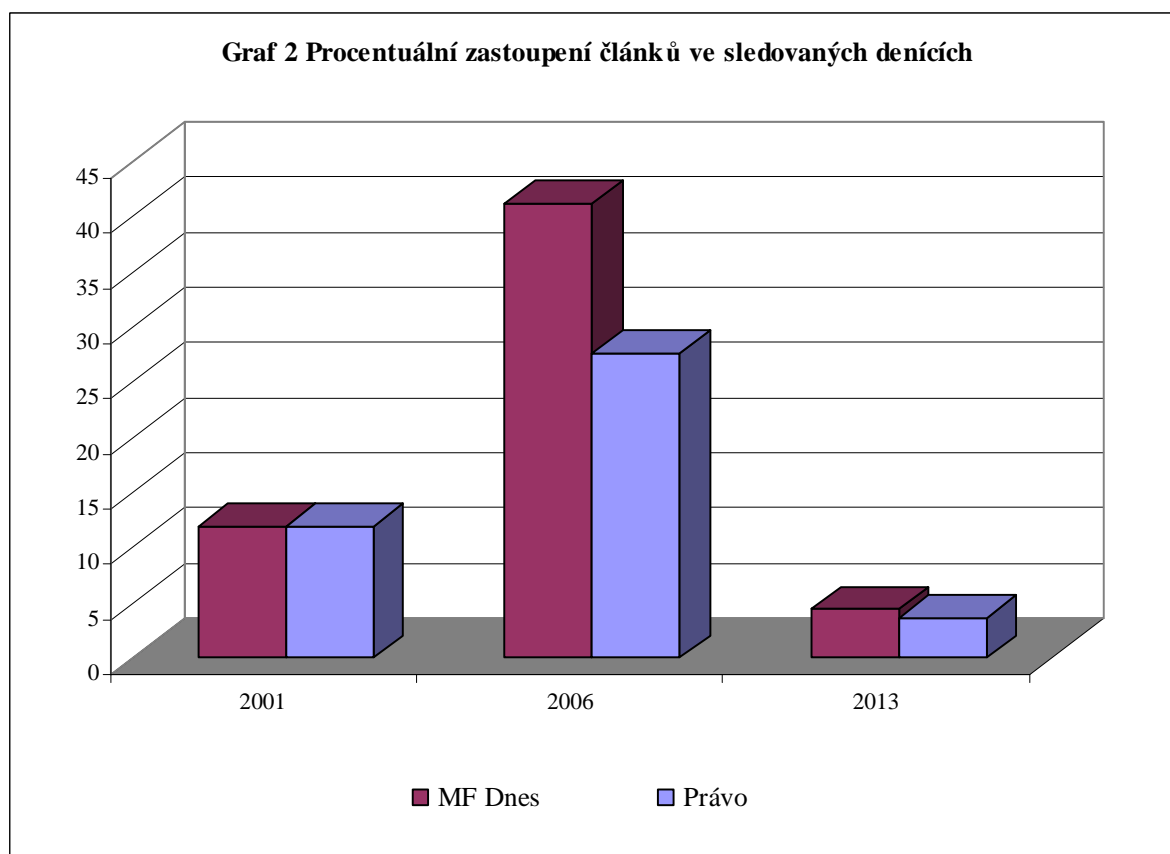
Novinář: *„Můj nejlepší přítel by jednou chtěl uzavřít registrované partnerství v zemi, kde se narodil. Možná by to bylo vůbec poprvé, kdy by jeho rodina mohla prožít velmi cenný okamžik, protože jejich syn by konečně nebyl společností pouze trpěn, ale skutečně akceptován“ (Janíček, 2006).*

Umělec: *"Drazí chlapci, mějte se rádi tak, aby to zaregistrovali úplně všichni," popřál oběma mužům Gott (Právo, 2006).*

1 Kolik článků k danému tématu se objevuje v analyzovaných denících a jednotlivých letech

V letech 2006 a 2013 věnovala tématu registrovaného partnerství více prostoru MF Dnes. Pouze v roce 2001 se v obou zkoumaných denících objevil stejný počet článků na dané téma. V celkovém srovnání tedy MF Dnes věnuje tématu registrovaného partnerství více prostoru než deník Právo. V roce 2006 je rozdíl nejmarkantnější. MF Dnes publikovala o 49 článků více než Právo. To znamená, že právě v nejsledovanějším roce, kdy byl schválen zákon o registrovaném partnerství, je rozdíl v počtu článků nejviditelnější.

V deníku MF Dnes se průměrně vyskytuje více zdrojů na jeden článek. V deníku MF Dnes se průměrně vyskytuje více zdrojů na jeden článek, a to 2,3 zdroje, zatímco v deníku Právo se v průměru vyskytuje 0,9 zdroje na článek.

2 Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných denících, tj. MF Dnes a Právo?

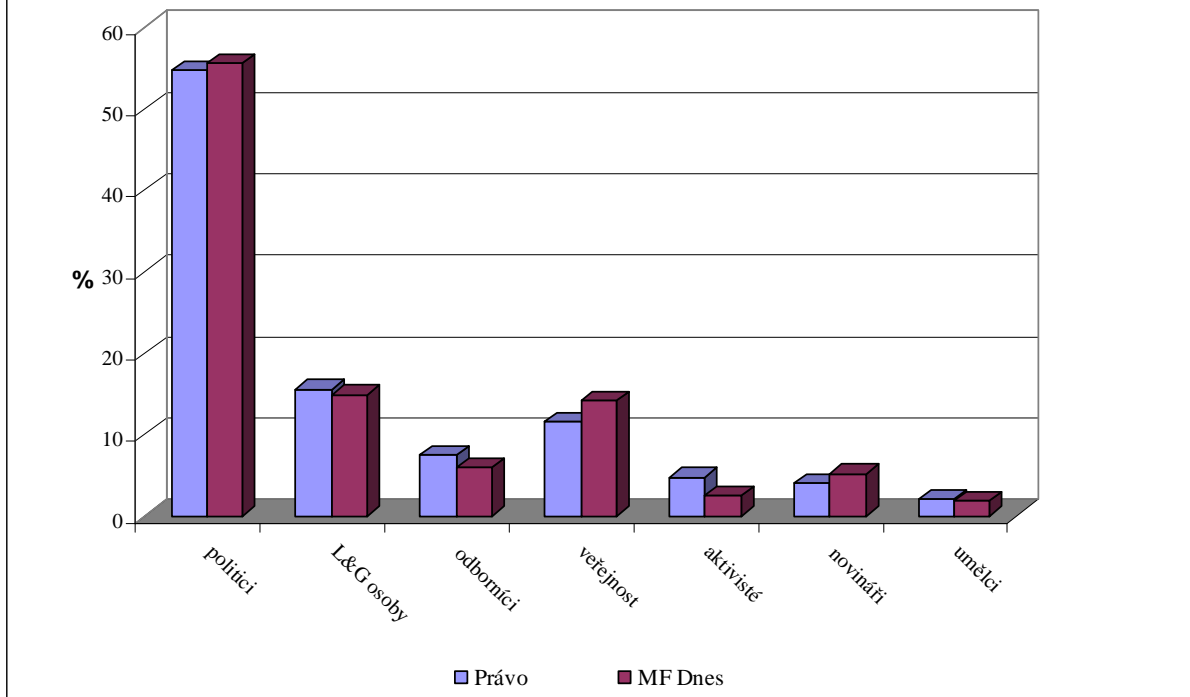
Tato část se vztahuje ke druhé výzkumné otázce, kde jsem se ptala „Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných denících, tj. MF Dnes a Právo?“ V tabulce 1 jsou uvedeny počty a procentuální zastoupení promluv jednotlivých zdrojů v deníku MF Dnes a v deníku Právo. Celkově jsem zjistila vyšší počty promluv v deníku MF Dnes (484 oproti 148).

Tab. 1 Zastoupení zdrojů a počet jejich vyjádření ve sledovaných denících

deník	politici		L&G osoby		odborníci		veřejnost		aktivisti		novináři		umělci		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Právo	81	54,73	23	15,54	11	7,43	17	11,49	7	4,73	6	4,05	3	2,03	148	100
MF	269	55,58	72	14,88	29	5,99	68	14,05	12	2,48	25	5,17	9	1,86	484	100
celkem	350		95		40		85		19		31		12		632	100

V obou zkoumaných denících lze vysledovat podobný trend u promluv jednotlivých kategorií. Opět je zde patrný vysoký podíl promluv politiků, v obou denících je to přes 50 %. Veškeré kategorie zdrojů vykazují v obou sledovaných denících procentuálně podobné hodnoty. Pokud se však zaměříme na poměrné zastoupení promluv zdrojů v číslech, dojdeme k zásadnímu rozdílu mezi deníkem MF Dnes a Právo. V deníku MF Dnes se průměrně vyskytuje více zdrojů na jeden článek, a to 2,3 zdroje, zatímco v deníku Právo se v průměru vyskytuje 0,9 zdroje na článek. Z toho vyplývá, že MF Dnes využívá novinářské zdroje častěji než Právo.

Graf 3 Procentuální zastoupení zdrojů ve sledovaných denících

3 Zastoupení zdrojů ve sledovaných letech – 2001, 2006 a 2013.

Dále jsem se věnovala vedlejší výzkumné otázce: „Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných mediálních textech v jednotlivých letech 2001, 2006 a 2013?“

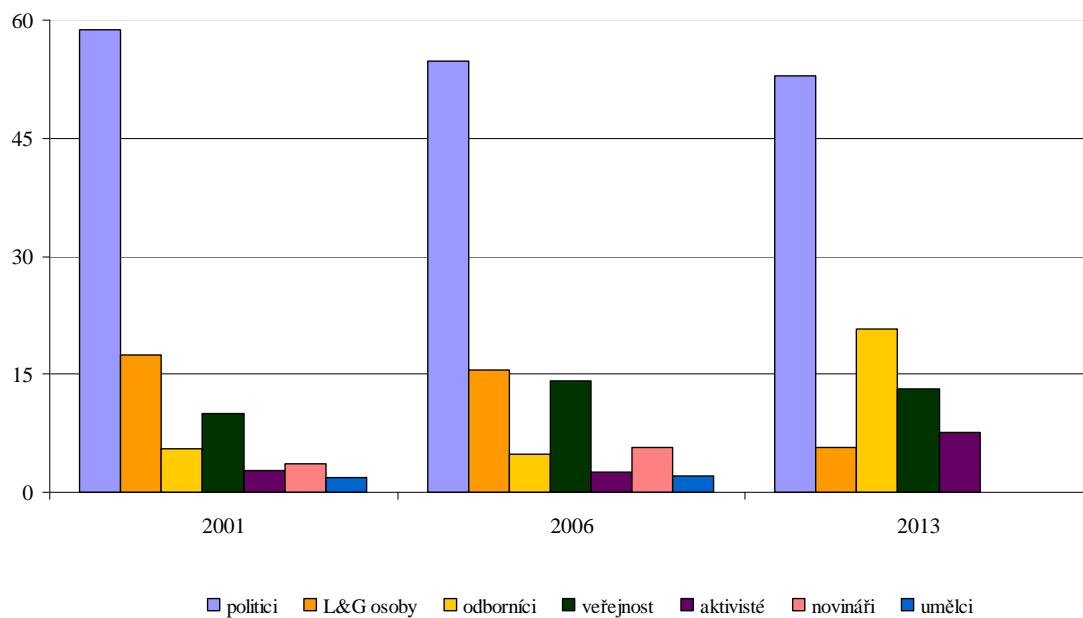
V tabulce 2 je patrná vysoká variabilita v počtu vyjádření v jednotlivých letech. Dle tohoto šetření bylo téma velice aktuální v roce 2006 (470 zdrojů), roku 2001 se v obou sledovaných denících vyjádřilo 190 zdrojů, nejmenší počet zdrojů byl pak zjištěn v posledním zkoumaném roce 2013 (53 zdrojů).

Tab. 2 Zastoupení zdrojů a počet jejich vyjádření v jednotlivých letech

Rok	politici		L&G osoby		odborníci		veřejnost		aktivisté		novináři		umělci		celkem	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2001	64	58,72	19	17,43	6	5,5	11	10,09	3	2,75	4	3,67	2	1,83	109	100
2006	258	54,89	73	15,53	23	4,89	67	14,26	12	2,55	27	5,74	10	2,13	470	100
2013	28	52,83	3	5,66	11	20,75	7	13,21	4	7,55	0	0	0	0	53	100

V grafu 4 jsou pak procentuálně znázorněny počty skupin lidí komentujících téma v jednotlivých letech. Ve všech sledovaných letech (2001, 2006 a 2013) se k danému tématu v nadpoloviční většině vyjadřovali politici (58, 72 %, 54, 89 %, 52, 83 %). Což je dáno tím, že schvalování zákona o registrovaném partnerství spadá do jejich kompetence. Zákon č.115/ 2006 Sb. vešel v platnost v roce 2006, z toho je patrné, že roku 2006 by se mělo objevit nejvíce promluv politických představitelů. Vysoký počet jejich promluv se však vyskytoval ve všech analyzovaných letech. Média je tedy považovala za relevantní zdroj a tématu registrovaného partnerství se tak dostalo politického rámování. L&G osoby se k tématu nejméně vyjadřovaly v roce 2013. V prvních dvou letech je bylo v médiích „slyšet“ více. V porovnání s prvními dvěma lety se však v roce 2013 objevilo více promluv odborníků (20, 75 %) než v roce 2001 (5, 50 %) a 2006 (4, 89 %). Ve zbylých kategoriích zdrojů je trend v jejich užívání ve všech letech obdobný. Z šetření vyplývá, že v roce 2006 se v obou sledovaných denících dohromady objevovalo nejvíce novinářských zdrojů ze všech sledovaných let v rámci všech kategorií.

Graf 4 Procentuální zastoupení zdrojů ve sledovaných letech

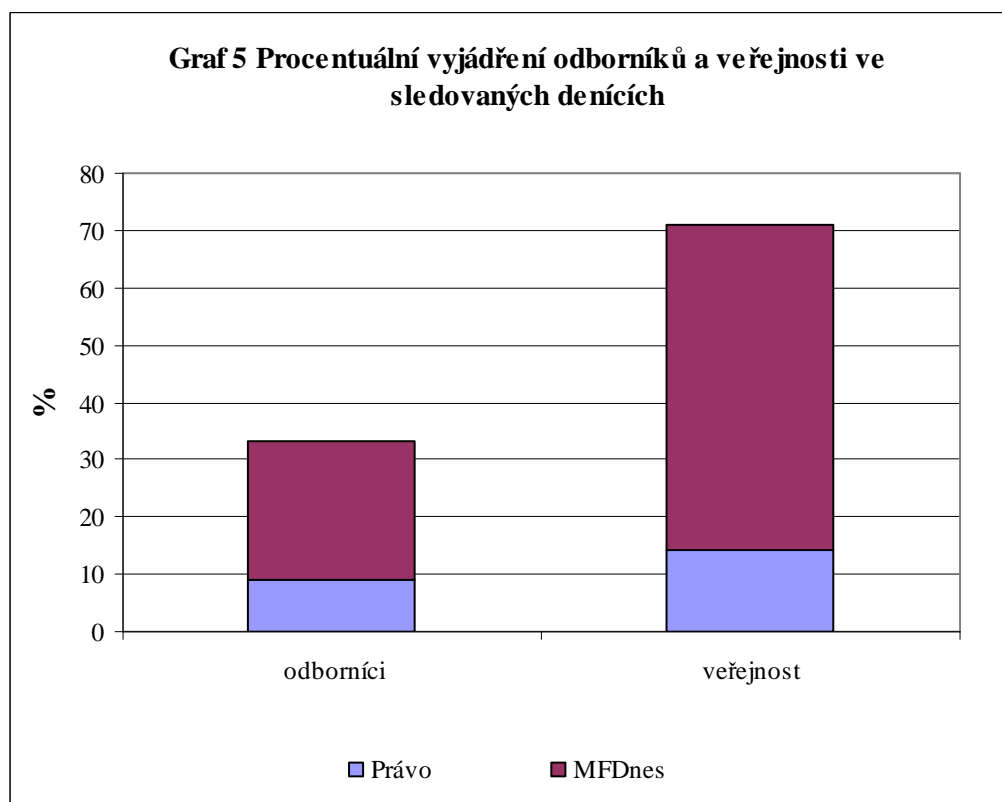

4 Vyjadřují se k tématu více odborníci nebo laická veřejnost?

Při popisu analyzovaných médií (viz kapitola 3. 2.) uvádím profily čtenářů obou sledovaných deníků. Čtenářská obec deníku MF Dnes sestává z vysokoškolsky vzdělaných čtenářů, podnikatelů, z lidí z vyšších sociálních vrstev a čtenářů mladšího věku (Unie vydavatelů a kol., 2013). Právo čtou spíše lidé, kteří mají minimálně středoškolské vzdělání s maturitou (Media Projekt, 2013). Rozdíly čtenářské obce jednotlivých deníků jsou viditelné. Vyšší podíl čtenářů s vysokoškolským vzděláním je patrný u MF Dnes. Deník Právo uvádí své čtenáře pouze jako středoškolsky vzdělané. Právo více čtou lidé vyšších věkových skupin.

Takové složení čtenářské obce deníku MF Dnes je důvodem k většímu podílu promluv odborníků v porovnání s deníkem Právo, což je patrné z příloženého grafu 5. MF Dnes tedy s ohledem na své vysokoškolsky vzdělané čtenáře, oslovuje odborníky a využívá jejich vyjádření více než deník Právo, který ve svém výčtu čtenářské obce uvádí čtenáře se středoškolským vzděláním a čtenáře pokročilejšího věku.

Z grafu 5 je dále patrné, že v obou analyzovaných denících je trend stejný- větší podíl promluv veřejnosti, než odborníků. Jak jsem již uváděla, v dnešní době se veřejnost na tvorbě mediálního obsahu podílí a je médií využívána jako populární zdroj.

3.5. Shrnutí analýzy

V letech 2006 a 2013 věnovala tématu registrovaného partnerství více prostoru MF Dnes. Pouze v roce 2001 se v obou denících objevil stejný počet článků. V celkovém srovnání tedy MF Dnes věnuje sledovanému tématu více prostoru než deník Právo. V deníku MF Dnes se průměrně vyskytuje více zdrojů na jeden článek, a to 2,3 zdroje, zatímco v deníku Právo se v průměru vyskytuje 0,9 zdroje na článek.

Součet promluv veškerých zdrojů v obou analyzovaných denících a ve všech sledovaných letech, představuje číslo 632. Z toho nejvyšší počet vyjádření byl zjištěn u skupiny politiků (56 %), následovaly výroky L&G osob (15 %), veřejnosti (13 %), odborníků (6 %), novinářů (5 %), aktivistů (3 %) a umělců (2 %).

Z šetření vyplývá, že v roce 2006 se v obou sledovaných denících dohromady objevovalo nejvíce novinářských zdrojů ze všech sledovaných let v rámci všech kategorií. Celkový počet vyjádření zdrojů v roce 2006 zastupuje číslo 470. To je způsobeno tím, že právě v tomto roce schvalovali zákonodárci legislativu o registrovaném partnerství. Výroky novinářských zdrojů z roku 2001 zastupuje celkové číslo 109. Naopak v posledním analyzovaném roce 2013 se vyskytovalo nejméně promluv zdrojů, celkem 53.

4. ZÁVĚR

V práci jsem se zabývala novinářskými zdroji, které se objevují v diskusi o registrovaném partnerství v denících MF Dnes a Právo v konkrétních letech 2001, 2006 a 2013. Cílem práce bylo popsat a porovnat spektrum novinářských zdrojů a zjistit, jaké novinářské zdroje se při referování v diskusi o registrovaném partnerství vyskytují, a jak často se vyjadřuje určitý zdroj v analyzovaných denících a letech. V analytické části jsem si položila hlavní výzkumnou otázku, kterou jsem rozvedla otázkami vedlejšími a na tyto otázky jsem ve vlastní výzkumné části odpověděla.

Kategorie zdrojů vyjadřujících se k danému tématu jsem definovala následovně: LGBT aktivisté, představitelé politické moci, gayové a lesby, odborníci, veřejnost, novináři, umělci. Hlavní výzkumnou otázkou I. „Jaké zdroje se vyjadřují k tématu registrovaného partnerství a jaký je výskyt jejich výroků ve zkoumaných mediálních textech?“ jsem zjistila konkrétní čísla a četnost výskytu zdrojů.

Z analýzy vyplývá, že se k tématu registrovaného partnerství v obou médiích dohromady nejčastěji vyjadřovali politici (56 %). Což je dáno tím, že schvalování zákonů, v tomto případě zákona o registrovaném partnerství, spadá do jejich kompetence a je rámováno jako téma politické. Na druhou stranu se dle výsledků poměrně málo (v porovnání s politiky) vyjadřovali samotní reprezentanti usilující o legislativní změnu, tedy aktivisté a aktivistky (3 %). Aktivisté usilující o změnu stojí na straně marginalizovaných skupin, kterých se téma osobně dotýká. Politici jsou však v tomto případě větší autoritou, která má v dané problematice rozhodující slovo, a to schválit či neschválit daný zákon. Druhou nejčastěji zastoupenou kategorií zdrojů byly výroky L&G osob (15 %). Z toho lze vyvodit, že zájmy L&G lidí na legislativní změnu nereprezentují jejich političtí představitelé (aktivisti / aktivistky), ale téma je na této straně personifikováno a spojováno s příběhy „obyčejných“ lidí.

Hlavní výzkumnou otázku jsem rozšířila o čtyři otázky vedlejší. Nejdříve jsem zařadila všeobecnou otázku: „Kolik článků k danému tématu se objevuje v analyzovaných denících a jednotlivých letech 2001, 2006 a 2013?“ Z doložených grafů vyplývá, že deník MF Dnes věnuje tématu registrovaného partnerství více prostoru než deník Právo. V roce 2006 je rozdíl nejmarkantnější. Celkem bylo v tomto roce vydáno v denících 249 článků, z toho 149 publikovala MF Dnes a 100 Právo. To znamená, že právě v nejsledovanějším roce, kdy byl schválen zákon o registrovaném partnerství, je rozdíl v počtu článků nejviditelnější a MF

Dnes tomuto tématu věnovala více prostoru než deník Právo. V roce 2001 se ve sledovaných denících objevilo celkem 86 článků, z čehož deník MF Dnes i deník Právo vydaly každý po 43 článcích. Pro rok 2013 je celkový počet článků v denících 29. Z toho 16 článků pro MF Dnes a 13 pro Právo. Ve všech analyzovaných letech (2001, 2006 a 2013) vyšlo celkem 364 článků. Z toho MF Dnes publikovala 208 článků a Právo 156 článků. MF Dnes byla dle výzkumu sledovanosti médií v České republice druhým nejčtenějším celostátním deníkem v ČR za rok 2013, stála v žebříčku před deníkem Právo (Unie vydavatelů a kol., 2014). Z analýzy vyplývá, že čtenářsky oblíbenější deník se tématu registrovaného partnerství věnoval více. Jak vyšším počtem článků, tak vyšším počtem citovaných zdrojů. Z toho lze usoudit, že informace o tématu registrovaného partnerství se dostaly k většímu počtu čtenářů než v případě, kdy by vyšlo více článků v deníku Právo.

Ve druhé vedlejší otázce: „Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných denících, tj. MF Dnes a Právo?“ jsem porovnála frekvenci výskytu jednotlivých zdrojů v daných letech v každém z deníků zvlášť. Z přiloženého grafu 3 vyplývá, že se ve všech sledovaných letech v deníku MF Dnes vyskytovalo více citací a parafrází zmiňovaných skupin aktérů než v deníku Právo (484 oproti 148). V obou sledovaných denících lze vysledovat podobný trend u promluv jednotlivých kategorií. Opět je zde patrný vysoký podíl promluv politiků, v obou denících je to přes 50 %. V deníku MF Dnes se průměrně vyskytuje více zdrojů na jeden článek, a to 2,3 zdroje, zatímco v deníku Právo se v průměru vyskytuje 0,9 zdroje na článek.

Ve třetí otázce následují výsledky pro konkrétní kategorie zdrojů ze sledovaných let 2001, 2006 a 2013. Otázka zněla „Jaké zdroje se vyjadřují ve sledovaných mediálních textech v jednotlivých letech 2001, 2006 a 2013?“ Výsledky potvrdily, že se k danému tématu nejvíce vyjadřovaly politické autority, a to ve všech zkoumaných letech. Z tabulky 2 je také patrné, že rok 2006 byl nejbohatším rokem na novinářské zdroje. Celkový počet novinářských zdrojů v MF Dnes a Právu dosáhl v roce 2006 počtu 470. Právě v tomto roce bylo téma registrovaného partnerství mediálně nejsledovanější, jelikož po několika pokusech došlo ke konečnému schválení zákona o registrovaném partnerství. Novinářské zdroje z roku 2001, kdy se v České republice objevil první vládní návrh zákona o registrovaném partnerství, zastupuje celkové číslo 109. Naopak v posledním analyzovaném roce 2013 se vyskytovalo nejméně zdrojů, celkem 53. Po prosazení zákona se v médiích objevovali gayové a lesby a jejich názory na registrovaný svazek. Objevovaly se příběhy a osudy šťastně registrovaných párů i negativní hodnocení této minority, která se cítila stigmatizována. Mediálně nejznámější pár, Pavel Vítek a jeho partner Janis Sidovský, který veřejně vystupoval na podporu zákona, měl registrační obřad na hradě Karlštejn. Obřad samozřejmě

probíhal pod hledáčkem médií (Seidl, 2012, s. 393). Docházelo ke coming outům politiků či zpěvaček. V roce 2010 se k homosexuální orientaci veřejně sdělil ministr dopravy Gustáv Slamečka, a to v rozhovoru MF Dnes. Vítězka první řady Superstar Aneta Langerová na sebe v tom samém roce prozradila, že je lesba (Seidl, 2012, s. 415).

„Vyjadřují se k tématu registrovaného partnerství více odborníci či laická veřejnost?“ Tak zněla čtvrtá vedlejší otázka. MF Dnes tedy s ohledem na své vysokoškolsky vzdělané čtenáře, oslovuje odborníky a využívá jejich vyjádření více než deník Právo, který ve svém výčtu čtenářské obce uvádí čtenáře se středoškolským vzděláním a čtenáře pokročilejšího věku. Z grafu 5 je dále patrné, že v obou analyzovaných denících je trend stejný- větší podíl promluv veřejnosti, než odborníků. Jak jsem již uváděla, v dnešní době se veřejnost na tvorbě mediálního obsahu podílí a je médií využívána jako populární zdroj.

Výzkum této práce tedy popsal a porovnal novinářské zdroje v diskusi o registrovaném partnerství v denících MF Dnes a Právo v letech 2001, 2006 a 2013. Výsledky popisují spektrum citovaných a parafrázovaných zdrojů a jejich variabilitu v denících a letech. S danou analýzou by se dalo dále pracovat a navázat na ni. Například sledováním jednotlivých konkrétních zdrojů a míru jejich variability či opakování. Tedy nejen podíl například politických zdrojů, ale i počet konkrétních politiků, kteří se k tématu vyjadřovali, a jejich podíl na výrocích této skupiny. Čímž by se dalo dojít k zjištění, zda média citují jen určitý úzký okruh politiků, nebo zda představují širší spektrum názorů.

V rámci této kvantitativní obsahové analýzy, která je omezena rozsahem bakalářské práce se mi podařilo odpovědět na výše položené výzkumné otázky a splnit tak cíl práce.

SEZNAM ZKRATEK

L&G osoby- lesby a gayové

LGBT hnutí- gay a lesbická hnutí

LGBT osoby- lesbické ženy, gayové, bisexuálové a transsexuálové

CVVM- Centrum pro výzkum veřejného mínění

SOHO organizace- Sdružení organizací homosexuálních občanů

POUŽITÁ LITERATURA

BARTOŠEK, J.: *Základy žurnalistiky*. SVK Olomouc, 2002. 106 s. ISBN 80-7318- 059- 6.

BAŽANTOVÁ, E.: *Ochrana novinářských zdrojů jako podmínka svobody tisku*.

Brno:Univerzita Masarykova. Právnická fakulta. Katedra ústavního práva a politologie. 2011/2012, 67 s. Vedoucí diplomové práce JUDr. Kateřině Šimáčkové, Ph.D.

BEŇOVÁ, K.: *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. 72 s. ISBN 978-80-87041-33-8.

BRZEK A., PONĎĚLÍČKOVÁ- MAŠLOVÁ.: *Třetí pohlaví?* Praha: Scientia medica, 1992. 124 s. ISBN 80-85526-03-4.

CVVM , Centrum pro výzkum veřejného mínění. O nás, kdo jsme. In: *cvvm.cz* [online]. 2014. [cit. 2015- 03-28].

Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/o-nas/kdo-jsme>

CVVM, Centrum pro výzkum veřejného mínění. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů- květen 2013. Sociologický ústav AV, ČR, v. v. i. Tisková zpráva. In: *cvvm.cz* [online]. 2013. [cit. 2015- 04-4].

Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7023/f3/ov130604.pdf

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě. In: *czso.cz*. [online]. 2013. Analýza. [cit. 2015- 04-4].

Dostupné z:

[http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/b53c647a39f0bf48c1257c0d004bfb4f/\\$FILE/csav102413opr.pdf](http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/b53c647a39f0bf48c1257c0d004bfb4f/$FILE/csav102413opr.pdf)

GAY INICIATIVA. In: *gay.iniciativa.cz*. [online]. 2006. [cit. 2015- 03-05].

Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=74>

GANS, H. J. *Deciding what's news: A study of CBS evening news, NBC nightly news, Newsweek, and Time*. 1. vyd. Evanston: Northwestern University Press, 2004. 393 s. ISBN 0-8101-2237-5.

GIDDENS, A.: *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80- 7203- 124- 4.

JANOŠOVÁ, P.: *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. 220 s. ISBN 80- 7184- 954-5.

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: *Masová média*. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978- 80- 7367- 466- 3.

KATZ, J. N.: *Vynález heterosexuality*. In *Gender/rovné příležitosti/výzkum*. Ročník 14. Číslo 2/2013. Sociologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i. Praha, 2013. ISSN 1213- 0028.

KIMMEL, M.: *Masculinity as homophobia*. In Estelle Disch (ed) *Reconstructing Gender: A Multicultural Anthology*. Boston: McGraw Hill, 2005.

KLAUS, V. Prohlášení prezidenta republiky k výsledku hlasování. In: *komunity.web2.cz*. [online]. 2006. [cit. 2015- 03-06].

Dostupné z: <http://komunity.web2.cz/rp-2006/2006-03-15-prezident.phtml>

KOLÁŘOVÁ, M. Sexualita v médiích: queer je stále divné? In: *socioweb.cz* [online] 2009 [cit. 2015- 03- 25]

Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=398&lst=103>

KOPECKÝ, J. Je třeba se posunout, hájila poslankyně osvojení dítěte homosexuály. In: *zpravy.idnes.cz*. [online]. 2013. [cit. 2015- 03-20].

Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/lidovci-sbiraji-podpisy-proti-adopcim-deti-homosexualnimi-pary-p80-/domaci.aspx?c=A100216_103447_domaci_kop

KUHAR, R., *Media Representations of Homosexuality:*

An Analysis of the Print Media in Slovenia, 1970-2000. 2003, Ljubljana: Peace Institute.

McCOMBS, M.: *Agenda setting. Nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009. Vyd. 1. 256 s. ISBN 978- 80- 7367- 591- 2.

McCOMBS, M., SHAW, D.: *The Agenda- setting Function of the Press*. Public Opinion Quarterly. In: TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. Vyd. 1. 192 s. ISBN 80- 7367- 096- 8.

MCQUAIL, D.: *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, vyd. 1999, 2007. 447 s. ISBN 978- 80- 7367- 338- 3.

MEDIA PROJEKT, Unie vydavatelů- AKA, Median- STEM/ MARK, 1. 1. – 17. 12. 2013. In: *unievydavatelu.cz*. [online]. 2013 [cit. 2015- 03-12].

Dostupné z : http://www.unievydavatelu.cz/gallery/files/MP_2013_3%2B4Q_zprava.pdf

MEDIA PROJEKT, Unie vydavatelů- AKA, Median- STEM/ MARK, In: *data.idnes.cz* [online]. 2014 [cit. 2015- 03-12].

Dostupné z : http://data.idnes.cz/soubory/mafra_all/A140820_TVE_MFD1412.PDF

MEDIA PROJEKT, t 1+2Q 2013; MML TGI 4Q 2012+1Q 2013, Borgis a. s. , In: *pravo.cz*. [online]. 2013 [cit. 2015- 03-13].

Dostupné z : <http://www.pravo.cz/soubory/profil-ctenare.pdf>

MENCL, A.: *Zdroje žurnalistických informací: studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 81 s. ISBN 80- 244- 0396- X.

MF DNES. In: *mafra.cz*. [online]. 2014. [cit. 2015- 03-28].

Dostupné z : http://www.mafra.cz/cs/default.asp?y=mafra_all%5Ccs_produkty-a-sluzby_mlada-fronta-dnes.htm.

MOŽNÝ, I., *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 312 s. ISBN 978- 80-86429-87-8.

MVCR. Registrované partnerství. In: *mvcr.cz*. [online]. Aktualizace 2014. [cit. 2015- 03-29].

Dostupné z : <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>.

OSVALDOVÁ, B. a kol.: *Zpravodajství v médiích*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2005. 146 s. ISBN 80- 246- 0248- 2.

OSVALDOVÁ, B., HALADA J. a kol.: *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2007. 263 s. ISBN 80- 7277-108-6.

PECHOVÁ, O. Homofobie, heterosexismus, diskriminace sexuálních minorit? *In: mkc.cz*. [online]. 2007. [cit. 2015-02-05].

Dostupné z: <http://www.mkc.cz/uploaded/antidiskriminace/Homofobie.pdf>.

PORADNA PRO OBČANSTVÍ, OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA. Heteronormativita. *In: lgbt. Poradna- prava.cz*. [online]. 2010. [cit. 2015-2-25].

Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/heteronormativita.html>

PRÁVO. *In: pravo.cz*. [online]. 2007. [cit. 2015- 03-28].

Dostupné z: <http://www.pravo.cz/>

PROCHÁZKA, I.: *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: Stud, 2002, ISBN 80-238-8850-1.

PROUDEM. Zákonné úpravy od ledna 2014, které souvisí s registrovaným partnerstvím. *In: proudem.cz*. [online]. 2014. [cit. 2015- 03-28].

Dostupné z: <http://proudem.cz/novinky/103-zakonne-upravy-od-ledna-2014-ktere-souvisi-s-registrovanym-partnerstvim.html>.

REIFOVÁ, I.: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. 1. vydání. 327 s. ISBN 80-7178- 926- 7.

SEIDL, J. a kol.: *Od žaláře k oltáři*. Brno: Host, 2012. 582 s. ISBN 978- 80- 7294- 585- 6.

SCHERER H., SCHULZ W., HAGEN L., REIFOVÁ I., KONČELÍK J., *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Univerzita Karlova, Praha: Karolinum, 2011. 149 s. ISBN 978- 80- 246- 1980- 4.

SIGAL, L. V. *Reporters and officials: The organization and politics of newsmaking*. Lexington: D.C. Heath and Company, 1973. 221 s. ISBN 0-669-89276-9.

SLOBODA, Z.: „Gayové, lesby a média v ČR po roce 1989“. In Himl P., Seidl J., Schindler F.: *Miluji tvory svého pohlaví: Dějiny a současnost homosexuality v českých zemích*. Praha: Argo, 2013. 649 s. ISBN 978- 80- 257- 0876- 7.

SLOBODA, Z.: Co vědět o sexuálních menšinách, jak o nich se žáky a žákyněmi mluvit a jak se na ně dívat. Metodická příručka k filmům s LGBT tematikou. In: *lgbt.poradna-prava.cz*. [online]. 2010. [cit. 2015- 03-12].

Dostupné z: http://lgbt.poradna-prava.cz/folder02/metodika_zlom_cista_final.pdf

SOKOLOVÁ, V., *Otec, otec a dítě: Gay muži v rodičovství*. Sociologický ústav AV ČR, Praha. Sociologicky časopis/Czech Sociological Review, 2009. Vol. 45, No. 1: 115–145.

SOKOLOVÁ, V. Reprezentace gayů a leseb v mainstreamových vizuálních médiích. In: *drbna.cz*. [online]. 2006. [cit. 2015- 03-12].

Dostupné z: http://www.drbna.cz/clanek-lesbicke_gay_rodicovstvi_odborne-141-reprezentace_gayu_a_leseb_v_mainstreamovych_vizualnich_mediiich_.htm

STEJNÁ RODINA. Tisková zpráva Praha 20. 6. 2013. In: *stejnarodina.cz*. [online]. 2013. [cit. 2015- 03-27].

Dostupné z: <http://www.stejnarodina.cz/clanek/tiskova-zprava-cerven2013/>.

STUD. In: *stud.cz*. [online]. 2009. [cit. 2015- 03-5].

Dostupné z: <http://stud.cz/>

ŠVAB, A. : „Do They Have a Choice? Reproductive Preferences among Lesbians and Gays in Slovenia.“ S. 217–229 in Roman Kuhar, Judit Takács (eds.). *Beyond the Pink Curtain: Everyday Life of LGBT People in Eastern Europe*. Ljubljana: Mirovni Inštitut, 2007. In: SOKOLOVÁ, V., *Otec, otec a dítě: Gay muži v rodičovství*. Sociologický ústav AV ČR, Praha. Sociologicky časopis/Czech Sociological Review, 2009. Vol. 45, No. 1: 115–145.

TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. Vyd. 1. 192 s. ISBN 80- 7367- 096- 8.

TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ M. *Metody Výzkumu Médíí*. Praha: Portál, 2010. Vyd. 1. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

TUCHMANOVÁ, G. : *Making news: a study in the construction of reality*. Paperback ed. New York: Free Press, 1980. ISBN 978-002-9329-603.

Ukázky promluv ze zkoumaných textů z deníků MF Dnes a Právo:

JANIŠ, P., DANDA, O. 2006. „Klaus vetoval zákon o svazcích homosexuálů.“ *Právo*, 17. 2. 2006, r. 16, č. 41, s. 1.

JANIŠ, P., DANDA, O. 2006. „Klaus vetoval zákon o svazcích homosexuálů.“ *Právo*, 17. 2. 2006, r. 16, č. 41, s. 1.

UHROVÁ, V. 2001. „Zaregistrovali by své partnerství?“ *Právo*, 26. 10. 2001, r. 11, č. 250, s. 3.

MF DNES. 2006. „Manželství je přežitek, míní většina Čechů.“ 22. 3. 2006, r. 17, č. 69, s. 2.

BLEHA, A. 2006. „Co říkáte sňatkům homosexuálů?“ *MF Dnes*, 14. 6. 2006, r. 17, č. 138, s. 2.

JANÍČEK, J. 2006. „Můj nejlepší přítel je gay.“ *Právo*, 14. 2. 2006, r. 16, č. 38, s. 7.

PRÁVO. 2006. „Sidovský s Vítkem si řekli „ano“ na Karlštejně.“ 4. 7. 2006, r. 16, č. 155, s. 1.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1 Procentuální zastoupení výroků jednotlivých kategorií.....	str. 42
Graf č. 2 Procentuální zastoupení článků ve sledovaných denících.....	str. 44
Graf č. 3 Procentuální zastoupení zdrojů ve sledovaných denících.....	str. 46
Graf č. 4 Procentuální zastoupení zdrojů ve sledovaných letech.....	str. 47
Graf č. 5 Procentuální vyjádření odborníků a veřejnosti ve sledovaných denících	str. 48

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Zastoupení zdrojů a počet jejich vyjádření ve sledovaných denících	str.44
Tab. 2 Zastoupení zdrojů a počet jejich vyjádření v jednotlivých letech	str.46